

ΣΤΕ 2936/2017 [ΝΟΜΙΜΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΛΑΠ ΤΟΥ Υ.Δ. ΗΠΕΙΡΟΥ]

Περίληψη

-Τα σχέδια διαχείρισης υδάτων αναπτύσσουν νομική δεσμευτικότητα διότι: α) Η Διοίκηση έχει υποχρέωση να εκτελέσει τα περιλαμβανόμενα στο σχέδιο βασικά και συμπληρωματικά μέτρα προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι που τίθενται με αυτό, β) Σε περίπτωση κατάρτισης άλλων σχεδίων και προγραμμάτων, όπως σε περίπτωση κατάρτισης ειδικότερων σχεδίων διαχείρισης ανά υπολεκάνη, τομέα, θέμα ή τύπο νερού, η Διοίκηση έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται προς τις κατευθύνσεις το σχεδίου προκειμένου να μην τεθεί σε κίνδυνο η επίτευξη των στόχων που τίθενται με αυτό, και γ) Η Διοίκηση έχει υποχρέωση να εξετάζει τις αιτήσεις για αδειοδότηση οποιουδήποτε έργου, το οποίο ενδέχεται να επηρεάσει κατά οποιονδήποτε τρόπο τα ύδατα, υπό το πρίσμα της εναρμόνισής του με τους περιβαλλοντικούς στόχους του σχεδίου διαχείρισης και το οικείο πρόγραμμα μέτρων.

-Στο σχέδιο Διαχείρισης περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού είναι απαραίτητο να περιλαμβάνονται δράσεις και παρεμβάσεις, που έχουν ως στόχο την επίτευξη των περιβαλλοντικών, κατά κύριο λόγο, στόχων της ίδιας της Οδηγίας. Οι προτεινόμενες δράσεις και παρεμβάσεις συγκροτούν το πρόγραμμα μέτρων του Σχεδίου Διαχείρισης, το οποίο διακρίνεται σε πρόγραμμα βασικών μέτρων και πρόγραμμα συμπληρωματικών μέτρων. Τα μέτρα αυτά αποκτούν δεσμευτικό χαρακτήρα από της εγκρίσεως του Σχεδίου Διαχείρισης. Μεταξύ των βασικών μέτρων περιλαμβάνονται και υποχρεωτικά μέτρα που απαιτούνται από άλλες διατάξεις της κοινοτικής νομοθεσίας, τόσο για την προστασία των υδάτων όσο και για την προστασία των πτηνών και των οικοτόπων. Προφανής σκοπός του π.δ/τος 51/2007 και κατ' επέκταση της Οδηγίας 2000/60/EK στο σημείο αυτό είναι η ενσωμάτωση στις διατάξεις του Σχεδίου Διαχείρισης των υδάτων των προστατευτικών για τους οικοτόπους και τα είδη χλωρίδας και πανίδας διατάξεων, που τυχόν υπάρχουν, για τα συγκεκριμένα υδατικά συστήματα από άλλες πηγές της κοινοτικής νομοθεσίας, με σκοπό την «κωδικοποίησή» τους για κάθε συγκεκριμένο υδατικό σύστημα και, επομένως, τη συνδυαστική τους εφαρμογή και την βέλτιστη και ολοκληρωμένη προστασία των υδατικών συστημάτων. Αντιθέτως, σκοπός του σχεδίου Διαχείρισης δεν μπορεί να είναι η θέσπιση εκ του μηδενός μέτρων για την προστασία των οικοτόπων, καθώς κάτι τέτοιο θα αντιστρατευόταν τις ειδικότερες διατάξεις Οδηγιών 94/43/EOK και 79/409/EOK.

-Στο προσβαλλόμενο Σχέδιο Διαχείρισης έχει ληφθεί μέριμνα για την ενσωμάτωση των απαιτήσεων που προκύπτουν από τις Οδηγίες 94/43/EOK και 79/409/EK (ήδη 2009/147/EK) κατά το παρόν στάδιο υλοποίησής τους με τη μορφή βασικών μέτρων

που επιτάσσουν: α) την προώθηση και ολοκλήρωση της διαδικασίας θέσπισης Σχεδίων Διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών ειδών και οικοτόπων, β) την παρακολούθηση και αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των προστατευτέων αντικειμένων (οικοτόπων - ειδών) στις περιοχές του δικτύου Natura 2000), γ) συσχέτιση των αποτελεσμάτων με τα αποτελέσματα από τις αναλύσεις της κατάστασης υδατικών συστημάτων, και δ) πρόβλεψη τυχόν νέων μέτρων συνδυαστικού χαρακτήρα στις επόμενες διαχειριστικές περιόδους. Τα μέτρα αυτά είναι σύμφωνα με τις επιταγές της Οδηγίας 2000/60ΕΚ και του π.δ/τος 51/2007 δεδομένου ότι κατά το χρόνο κατάρτισης του προσβαλλόμενου Σχεδίου δε υπήρχαν σε ισχύ Διαχειριστικά Σχέδια με βάση τις ανωτέρω Οδηγίες 91/43/ΕΟΚ και 79/409/ΕΚ (ήδη 2009/147/ΕΚ). Εξάλλου, τα μέτρα αυτά ως προς τις προστατευόμενες περιοχές έχουν, επιπροσθέτως, οριστεί ως ειδικής προτεραιότητας ως προς την εφαρμογή τους, ο δε παράλληλος χαρακτηρισμός τους, στο Κεφάλαιο 13 του Σχεδίου, και ως “δράσεων”, με απώτερο στόχο την κατά προτεραιότητα υλοποίησή τους, ούτε τα απεντάσσει από το Πρόγραμμα Μέτρων, ούτε αναιρεί τον δεσμευτικό τους χαρακτήρα. Με τα δεδομένα αυτά, ο περί του αντιθέτου, λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

-Από της εγκρίσεώς τους, τα σχέδια διαχείρισης υδάτων και τα προγράμματα μέτρων για την αποτροπή της περαιτέρω επιδείνωσης, την προστασία και την βελτίωση της κατάστασης των υδάτινων οικοσυστημάτων και των χερσαίων οικοσυστημάτων και υγροτόπων, που εξαρτώνται αμέσως από αυτά, και την προώθηση της βιώσιμης χρήσης του νερού βάσει μακροπρόθεσμης προστασίας των διαθέσιμων υδάτινων πόρων, αποκτούν δεσμευτικό χαρακτήρα, μεταξύ άλλων, διότι οι διατάξεις και οι στόχοι τους καθορίζουν τη χορήγηση ή μη άδειας για την εκτέλεση οποιουδήποτε έργου ή δραστηριότητας που μπορεί να έχει επιπτώσεις στα ύδατα. Προκειμένου να αδειοδοτηθεί οποιοδήποτε έργο ή δραστηριότητα, τα οποία σχετίζονται με την χρήση ή την αξιοποίηση του νερού ή τα οποία μπορούν να προκαλέσουν ρύπανση ή υποβάθμιση των υδάτων, η αρμόδια υπηρεσία αφενός μεν εξετάζει την συμβατότητα των έργων ή των δραστηριοτήτων αυτών με τους στόχους και τις προβλέψεις του Σχεδίου Διαχείρισης, συμπεριλαμβανομένου του οικείου προγράμματος μέτρων, υποχρεούμενη να αρνηθεί, σε κάθε περίπτωση, την αδειοδότηση εκείνου του έργου το οποίο αναμένεται να υποβαθμίσει την κατάσταση των υδάτων και αφετέρου εξετάζει την χορήγηση τόσο της ειδικής άδειας εκτέλεσης έργου αξιοποίησης υδατικών πόρων ή/και χρήσης ύδατος.

-Κατά την εκπόνηση της ΣΜΠΕ του Σχεδίου Διαχείρισης υδατικού διαμερίσματος εξετάζονται ενδεχόμενες σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον των περιλαμβανόμενων στο πρόγραμμα μέτρων του Σχεδίου Διαχείρισης και, ως εκ τούτου, προτεινόμενων από το ίδιο το Σχέδιο, έργων (όπως φράγματα, έργα μεταφοράς νερού κλπ.). Πέραν όμως των αναφερομένων στο πρόγραμμα μέτρων έργων, το σχέδιο διαχείρισης δεν προβλέπει, ούτε προγραμματίζει ούτε προτείνει άλλα έργα. Εφόσον, όμως μέρος του Σχεδίου Διαχείρισης αποτελεί και η θέση των

ειδικών στόχων για κάθε υδατικό σύστημα που εμπίπτει στην αντίστοιχη Περιοχή Λεκάνης Απορροής Ποταμού, στο πλαίσιο καταρτίσεως του Σχεδίου Διαχείρισης, δύναται να εξετασθούν και περιπτώσεις εξαιρέσεως από τους στόχους, υπό ειδικές προϋποθέσεις που καθορίζονται λεπτομερώς.

-Σε περίπτωση που κατά τον χρόνο κατάρτισης του Σχεδίου Διαχείρισης προγραμματίζονται και γνωστοποιούνται στην αρμόδια για την κατάρτιση του Σχεδίου Υπηρεσία νέα έργα, εξαιτίας των οποίων ενδέχεται να μην επιτευχθούν οι ανωτέρω τιθέμενοι στόχοι για την βελτίωση ή την αποτροπή υποβάθμισης της κατάστασης των υδάτων, τότε στο πλαίσιο εκπόνησης του Σχεδίου Διαχείρισης εξετάζεται, υπό ειδικές προϋποθέσεις, η δυνατότητα χορήγησης -για συγκεκριμένο ή συγκεκριμένα έργα- εξαιρέσεως από την υποχρέωση επίτευξης των στόχων. Η κρίση, πάντως, ότι συγκεκριμένο έργο δεν έρχεται σε αντίθεση με τους στόχους του Σχεδίου Διαχείρισης και, συνεπώς, δεν εξετάζεται περαιτέρω με βάση τις ειδικές προϋποθέσεις για την χορήγηση εξαιρέσεως από τους στόχους, εφόσον περιέχεται στο Σχέδιο Διαχείρισης, συνεκτιμάται κατά τα περαιτέρω στάδια αδειοδότησης του έργου, εφόσον όλα τα περιβαλλοντικά δεδομένα, παραμένουν αμετάβλητα σε σχέση με εκείνα που έλαβε υπόψη της η αρχή εκπόνησης του Σχεδίου Διαχείρισης.

-Στην παρούσα ΣΜΠΕ δεν συμπεριλαμβάνεται στα συμπληρωματικά μέτρα το “πολυδύναμο έργο Αώου”, το οποίο στην επανεξέταση που έγινε και με την σύμφωνη γνώμη της Ειδικής Γραμματείας Υδάτων εντάχθηκε στα έργα παραγωγής υδροηλεκτρικής ενέργειας χωρίς την συμβολή που φερόταν να έχει στην ύδρευση παραλίμνιων οικισμών των Ιωαννίνων. Επομένως, το συγκεκριμένο έργο εντάσσεται στην παρούσα ΣΜΠΕ και το Διαχειριστικό Σχέδιο ως προγραμματιζόμενο έργο που εξετάστηκε βάσει των προβλεπόμενων στο άρθρο 4.7 της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Νερά και όχι ως μέτρο.

-Εφόσον στα πλαίσια εκπόνησης του Σχεδίου Διαχείρισης έλαβε χώρα εκτίμηση και αξιολόγηση του επίδικου υδροηλεκτρικού έργου ως προς τις επιπτώσεις του στα ύδατα, ο ανωτέρω λόγος πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος. Το έργο αυτό, ούτε μπορούσε, άλλωστε, να εξεταστεί στο πλαίσιο εκπόνησης του Σχεδίου Διαχείρισης ως προς τις εν γένει επιπτώσεις του στο περιβάλλον και τη νομιμότητα της χωροθέτησής του στην συγκεκριμένη περιοχή, ζητήματα που θα εξεταστούν αρμοδίως στο διακριτό και ανεξάρτητο στάδιο της περιβαλλοντικής αδειοδότησής του κατά το οποίο είναι δυνατή και η μηδενική λύση. Το έργο αυτό δεν μπορούσε να εξεταστεί ως προς τις περιβαλλοντικές του επιπτώσεις ούτε στο πλαίσιο της ΣΜΠΕ του Διαχειριστικού Σχεδίου αφού, κατά τα προεκτεθέντα, δεν έχει ενταχθεί στο Πρόγραμμα Μέτρων του Σχεδίου ούτε αφορά στην εφαρμογή του ίδιου του Σχεδίου αλλά αποτελεί ένα ανεξάρτητο από το Σχέδιο Διαχείρισης και αυτοτελές έργο που θα εξεταστεί ως προς τις εν γένει περιβαλλοντικές του επιπτώσεις κατά το στάδιο της μελλοντικής του αδειοδότησης.

-Στο προσχέδιο του προσβαλλόμενου Σχεδίου Διαχείρισης, το οποίο τέθηκε ως βάση για την διαδικασία της διαβούλευσης, και στον κατάλογο των συμπληρωματικών μέτρων αυτού, έχει περιληφθεί, μεταξύ άλλων, ως έργο δομικών κατασκευών και το επίμαχο έργο της “Αξιοποίησης υδατικού δυναμικού Πίνδου με πολλαπλή και πολυδύναμη χρήση νερού και υδροηλεκτρική εκμετάλλευση”. Όμως, όπως έχει ήδη εκτεθεί, στο κείμενο της ΣΜΠΕ, αλλά και στο κείμενο του Σχεδίου Διαχείρισης, παρατίθενται ορισμένα προγραμματιζόμενα έργα, όπως το επίμαχο, που με βάση μια πρώτη εκτίμηση έχει θεωρηθεί ότι έπρεπε να περιληφθούν μεταξύ των δεσμευτικών μέτρων του Σχεδίου, κρίθηκε, όμως, στη συνέχεια, μετά, δηλαδή, το πέρας της διαδικασίας διαβούλευσης, ύστερα από συνεκτίμηση και των σχετικών γνωμοδοτήσεων των εμπλεκόμενων φορέων, ότι δεν πληρούν τα κριτήρια για να θεσπιστούν ως μέτρα, καθώς δεν εξυπηρετούν ευθέως την ύδρευση περιοχών ούτε συμβάλλουν στην καλή κατάσταση των υδάτων. Η αξιολόγηση αυτή του επίμαχου έργου Αώου ως προς τον χαρακτηρισμό του ή μη ως μέτρου θεμιτώς μεταβλήθηκε κατά το στάδιο της διαβούλευσης, κατόπιν συνεκτιμήσεως των σχετικών γνωμοδοτήσεων των εμπλεκόμενων φορέων. Η κρίση της Διοίκησης ότι το συγκεκριμένο έργο δεν έχει επαρκή συμβολή στην ύδρευση παραλίμνιων οικισμών των Ιωαννίνων, ώστε να αξιολογηθεί ως μέτρο που πρέπει να θεσπιστεί δεσμευτικά στο πλαίσιο του Σχεδίου, είναι τεχνική και, επομένως, κατ’ αρχής, ανεξέλεγκτη.

-Το επίμαχο έργο Αώου θεμιτώς απεντάχθηκε από τον κατάλογο των μέτρων του προσχεδίου του Σχεδίου Διαχείρισης και τόσο στην ΣΜΠΕ όσο και στις προσβαλλόμενες πράξεις αντιμετωπίστηκε, χωρίς διαφοροποίηση, ως προγραμματιζόμενο έργο που εξετάστηκε από την άποψη του κατά πόσον τυχόν υλοποίησή του θα οδηγούσε σε εξαίρεση από την επίτευξη των στόχων της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ. Κατά την εξέταση αυτή, ελήφθησαν υπόψη οι επιπτώσεις του συνόλου της σχεδιαζόμενης απόληψης νερού από τον ποταμό Αώο, εκτιμήθηκε δε, ως προς την απόληψη αυτή και μόνον, ότι δεν θα μπορούσε να οδηγήσει τα υδατικά συστήματα σε αδυναμία επίτευξης των στόχων της Οδηγίας και, επομένως, σε εξαίρεση από την επίτευξη αυτών. Ελήφθη υπόψη, επίσης, ότι, σύμφωνα με τον σχεδιασμό του έργου βασική χρήση είναι η υδροηλεκτρική και για την αποθήκευση του νερού θα αξιοποιηθεί ο υφιστάμενος ταμιευτήρας της ΔΕΗ στο φράγμα των πηγών Αώου. Νομίμως δε, περαιτέρω, δεν αξιολογήθηκαν ενδεχόμενες πρόσθετες χρήσεις του έργου, όπως εμπλουτισμός ή/και ύδρευση, με αξιοποίηση μέρους της αυτής απολήψιμης συνολικής ποσότητας νερού διότι αποτελούν δυνητικό και μελλοντικό σκοπό του έργου και, ενόψει και του βαθμού ωριμότητάς του, δεν ήταν επακριβώς γνωστές όλες, τυχόν, οι επιπτώσεις των μελλοντικών αυτών χρήσεων στα υδάτινα σώματα του Υδατικού Διαμερίσματος Ηπείρου. Σε κάθε, πάντως, περίπτωση, κατά την διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης θα εκτιμηθεί η εν γένει συμβατότητα του επίμαχου έργου προς το Σχέδιο Διαχείρισης που θα είναι σε ισχύ, η δε Διοίκηση οφείλει να αρνηθεί την έγκριση εφόσον το έργο αναμένεται να υποβαθμίσει την κατάσταση των επιφανειακών ή υπόγειων υδάτων.

-Με τις προσβαλλόμενες πράξεις δεν αδειοδοτείται περιβαλλοντικά το συγκεκριμένο έργο, ώστε να τίθεται ζήτημα εκτίμησης των επιπτώσεων του στους προστατευόμενους οικοτόπους και τα είδη προτεραιότητας που επηρεάζονται από την κατασκευή και λειτουργία του, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 παρ. 3 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, αλλά αξιολογούνται μόνο τυχόν επιπτώσεις του έργου αυτού στην επίτευξη των στόχων του Σχεδίου Διαχείρισης του Υδατικού Διαμερίσματος Ηπείρου.

Πρόεδρος: Αγγ. Θεοφιλοπούλου

Εισηγητής: Π. Καρλή

Δικηγόροι: Στ. Ασημακοπούλου, Κων. Βαρδακαστάνης

Βασικές Σκέψεις

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η ακύρωση: α) της υπ' αριθμ. 169278/8.7.2013 κοινής αποφάσεως των Υπουργών Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, Εξωτερικών, Οικονομικών, Εσωτερικών, Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού, Υγείας και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, με την οποία εγκρίθηκε η Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Σχεδίου Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Ηπείρου και β) της υπ' αριθμ. 1005/4.9.2013 αποφάσεως της Εθνικής Επιτροπής Υδάτων (ΦΕΚ Β' 2292/13.9.2013), με την οποία εγκρίθηκε το Σχέδιο Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Ηπείρου.

3. Επειδή, η υπόθεση έχει εισαχθεί προς συζήτηση στην επταμελή σύνθεση του Ε' Τμήματος, λόγω σπουδαιότητας με την από 11-4-2014 πράξη της Προέδρου του.

4. Επειδή, στο άρθρο 24 παρ. 1 του Συντάγματος ορίζεται ότι:

"Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους και δικαίωμα του καθενός. Για τη διαφύλαξή του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας...". Με τη διάταξη αυτή το φυσικό περιβάλλον, στοιχείο του οποίου αποτελούν οι υδατικοί πόροι, έχει αναχθεί σε αυτοτελώς προστατευόμενο αγαθό, προκειμένου να εξασφαλισθεί η οικολογική ισορροπία και η διαφύλαξη των φυσικών πόρων προς χάρη και των επόμενων γενεών. Για το σκοπό αυτό ο συντακτικός νομοθέτης επέβαλε στα όργανα του Κράτους να προβαίνουν σε θετικές ενέργειες για τη διαφύλαξη του προστατευόμενου αγαθού και να λαμβάνουν τα απαιτούμενα νομοθετικά και διοικητικά, προληπτικά και κατασταλτικά μέτρα, παρεμβαίνοντας στον αναγκαίο βαθμό και στην οικονομική ή άλλη ατομική ή συλλογική δραστηριότητα. Ενόψει της ανωτέρω διατάξεως του άρθρου 24 παρ. 1 του Συντάγματος, εκδόθηκε, αρχικώς, ο ν. 1739/1987 (Α' 201), με τον οποίο ρυθμίσθηκαν κατά τρόπο συστηματικό όλα τα συναρτώμενα με τη διαχείριση των υδατικών πόρων της Χώρας, ιδίως με την θέσπιση διαδικασίας προγραμματισμού της διαχείρισης τους

και την καθιέρωση υποχρέωσης λήψης προηγούμενης διοικητικής άδειας για την εκτέλεση έργων αξιοποίησης υδατικών πόρων και για κάθε χρήση ύδατος, στο πλαίσιο του ανωτέρω προγραμματισμού, ενόψει του γεγονότος ότι οι φυσικοί αυτοί πόροι είναι εκ της φύσεώς τους περιορισμένοι. Ειδικότερα, σύμφωνα με το νόμο αυτόν, η Χώρα χωρίζεται σε δεκατέσσερα υδατικά διαμερίσματα για την διαχείριση και τον προγραμματισμό των υδατικών πόρων (άρθρ. 1 παρ. 4), προβλέπονται δε κεντρικός και περιφερειακοί φορείς διαχείρισης, καθώς και προγράμματα αναπτύξεως και διαχειρίσεως των υδατικών πόρων της χώρας, τα οποία διακρίνονται σε μακροχρόνια εθνικά, μεσοχρόνια εθνικά, μεσοχρόνια κατά υδατικό διαμέρισμα και ειδικών σκοπών (άρθρα 3 και 4) [βλ. ΣτΕ 2875/2012, 454/2014].

5. Επειδή, στη συνέχεια τα ζητήματα διαχείρισης των υδατικών πόρων ρυθμίστηκαν, σε κοινοτικό επίπεδο, με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2000 "για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων" (ΕΕ L 327). Στο προοίμιο της Οδηγίας επισημαίνεται η ανάγκη συνετής και ορθολογικής αξιοποίησης των φυσικών πόρων, με βάση τις αρχές της προφύλαξης και της προληπτικής δράσης, την αρχή της επανόρθωσης των καταστροφών του περιβάλλοντος, κατά προτεραιότητα, στην πηγή, καθώς και την αρχή "ο ρυπαίνων πληρώνει". Επισημαίνεται επίσης, η ανάγκη ενσωμάτωσης της προστασίας και της βιώσιμης διαχείρισης των υδάτων σε άλλους τομείς της κοινοτικής πολιτικής, όπως στην ενεργειακή πολιτική. Με την εν λόγω Οδηγία (άρθρο 1 παρ. 1) επιδιώκεται η θέσπιση πλαισίου για την προστασία των εσωτερικών επιφανειακών, των μεταβατικών, των παράκτιων και των υπόγειων υδάτων, το οποίο, εκτός άλλων, να αποτρέπει την περαιτέρω επιδείνωση, να προστατεύει και να βελτιώνει την κατάσταση των υδάτινων οικοσυστημάτων, καθώς και των αμέσως εξαρτώμενων από αυτά χερσαίων οικοσυστημάτων και υγροτόπων σε ό,τι αφορά τις ανάγκες τους σε νερό και να προωθεί τη βιώσιμη χρήση του νερού βάσει μακροπρόθεσμης προστασίας των διαθέσιμων υδάτινων πόρων. Σύμφωνα με την Οδηγία η διαχείριση των υδάτων πρέπει να γίνεται σε επίπεδο περιοχής λεκανών απορροής ποταμού, τα δε κράτη μέλη οφείλουν (άρθρο 3 παρ. 1): α) να προσδιορίσουν όλες τις λεκάνες απορροής ποταμού και να τις υπαγάγουν σε περιοχές λεκάνης απορροής ποταμού, β) να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων σχετικά με την κατάσταση των υδάτων που καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 4 της Οδηγίας (άρθρο 4), γ) να πραγματοποιούν ανάλυση των χαρακτηριστικών της κάθε περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού, επισκόπηση των επιπτώσεων των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στην κατάσταση των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων της και οικονομική ανάλυση της χρήσης ύδατος (άρθρο 5), δ) να εξασφαλίσουν τη δημιουργία μητρώων όλων των περιοχών που κείνται στο εσωτερικό κάθε περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού, οι οποίες έχουν χαρακτηριστεί ως χρήζουσες ειδικής προστασίας βάσει ειδικών διατάξεων της κοινοτικής νομοθεσίας για την προστασία των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων τους ή για τη διατήρηση των οικοτόπων και των ειδών που εξαρτώνται άμεσα από το νερό (άρθρο 6), ε) να προσδιορίσουν τα υδατικά συστήματα που προορίζονται για υδρολήψια με σκοπό

την ανθρώπινη κατανάλωση και παρέχουν κατά μέσον όρο άνω των 10 m³ ημερησίως ή εξυπηρετούν περισσότερα από 50 άτομα (άρθρο 7), στ) να εξασφαλίσουν την κατάρτιση προγραμμάτων για την παρακολούθηση της κατάστασης των υδάτων, ώστε να υπάρχει συνεκτική και συνολική εικόνα της κατάστασης αυτής σε κάθε περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού (άρθρο 8), ζ) να σχεδιάζουν και να εφαρμόζουν πολιτικές με βάση την αρχή της ανάκτησης του κόστους των υπηρεσιών ύδατος (άρθρο 9), η) να μεριμνούν για την θέσπιση, για κάθε περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού, προγράμματος μέτρων λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα των αναλύσεων που απαιτούνται δυνάμει του άρθρου 5, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι που καθορίζονται δυνάμει του άρθρου 4 (άρθρο 11), θ) να εξασφαλίζουν ότι καταρτίζεται ένα σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού για κάθε περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού με το περιεχόμενο που εκτίθεται αναλυτικά στο παράρτημα VII της Οδηγίας (άρθρο 13) και, τέλος, ι) να ενθαρρύνουν την ενεργό συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων μερών στην υλοποίηση της Οδηγίας, ιδίως δε στην εκπόνηση, την αναθεώρηση και την ενημέρωση των σχεδίων διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού (άρθρο 14). Τα ανωτέρω Σχέδια Διαχείρισης και Προγράμματα μέτρων πρέπει να δημοσιευθούν το αργότερο εντός εννέα ετών από την έναρξη ισχύος της Οδηγίας (άρθρα 11 παρ. 7 και 13 παρ. 6). Περαιτέρω, όπως προκύπτει από το Παράρτημα VII της Οδηγίας, το οποίο απαριθμεί τα στοιχεία που οφείλει να περιλαμβάνει το Σχέδιο Διαχείρισης του άρθρου 13, το Σχέδιο αυτό αποτελεί το βασικό εργαλείο για την επίτευξη των στόχων της Οδηγίας. Και τούτο, διότι το Σχέδιο αυτό αποτελεί, κατ' ουσίαν, την ανασκόπηση της εφαρμογής της μεγάλης πλειονότητας των ανωτέρω άρθρων της Οδηγίας: Πράγματι, το Σχέδιο περιλαμβάνει: α) την γενική περιγραφή των χαρακτηριστικών της περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού, β) περίληψη των σημαντικών πιέσεων και επιπτώσεων που ασκούν οι ανθρώπινες δραστηριότητες στα συγκεκριμένα υδατικά συστήματα, γ) προσδιορισμό και χαρτογράφηση των προστατευόμενων περιοχών, δ) χάρτη των δικτύων παρακολούθησης που συγκροτούνται για τους σκοπούς του άρθρου 8, ε) κατάλογο των περιβαλλοντικών στόχων που καθορίζονται για κάθε υδατικό σύστημα εντός της περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού, συμπεριλαμβανομένων ιδίως των περιστάσεων κατά τις οποίες εφαρμόστηκαν οι εξαιρέσεις από τους στόχους βάσει των παραγράφων 4-7 του άρθρου 4, στ) περίληψη της οικονομικής ανάλυσης της χρήσης ύδατος που απαιτείται δυνάμει του άρθρου 5, ζ) περίληψη του ή των προγραμμάτων μέτρων που θεσπίζονται δυνάμει του άρθρου 11 και η) περίληψη των μέτρων που λαμβάνονται για την πληροφόρηση του κοινού και τη διαβούλευση. Ειδικότερα δε όσον αφορά στους περιβαλλοντικούς στόχους που θεσπίζονται με την Οδηγία, στην παρ. 1 του άρθρου 4 της Οδηγίας τίθενται συγκεκριμένοι περιβαλλοντικοί στόχοι για κάθε είδος υδατικού συστήματος (επιφανειακά ύδατα, υπόγεια ύδατα, προστατευόμενες περιοχές), οι οποίοι, μάλιστα, σύμφωνα με την ίδια διάταξη, πρέπει να επιτευχθούν εντός ορισμένου χρονικού διαστήματος από την έναρξη ισχύος της Οδηγίας. Για παράδειγμα, για τα επιφανειακά ύδατα ορίζεται καταρχήν ότι ως στόχος τίθεται η επίτευξη της καλής κατάστασης των εν λόγω

συστημάτων εντός δεκαπέντε ετών από την έναρξη εφαρμογής της Οδηγίας. Αντιθέτως, για τα τεχνητά και ιδιαιτέρως τροποποιημένα επιφανειακά υδατικά συστήματα ως στόχος τίθεται η επίτευξη καλού οικολογικού δυναμικού και καλής χημικής κατάστασης εντός δεκαπέντε ετών από την ημερομηνία έναρξης εφαρμογής της Οδηγίας. Ωστόσο, η ίδια η Οδηγία στις παρ. 4, 5, 6 και 7 του άρθρου 4 προβλέπει την δυνατότητα εξαιρέσεως ενός συγκεκριμένου υδατικού συστήματος από τους ανωτέρω τιθέμενους στόχους εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις. Ειδικότερα, σύμφωνα με την παρ. 4 οι προθεσμίες που προβλέπονται στην παράγραφο 1 μπορούν, υπό προϋποθέσεις, να παρατείνονται για τη σταδιακή επίτευξη των στόχων. Σύμφωνα με την παρ. 5 τα κράτη μέλη μπορούν, υπό προϋποθέσεις, να επιδιώκουν περιβαλλοντικούς στόχους λιγότερο αυστηρούς από αυτούς που απαιτούνται δυνάμει της παραγράφου 1 για συγκεκριμένα υδατικά συστήματα. Σύμφωνα με την παράγραφο 6 προσωρινή υποβάθμιση της κατάστασης των υδατικών συστημάτων δεν συνιστά παράβαση των απαιτήσεων της Οδηγίας εάν οφείλεται σε περιστάσεις που απορρέουν από φυσικά αίτια ή από ανωτέρα βία εφόσον συντρέχουν και ορισμένες περαιτέρω προϋποθέσεις. Τέλος, σύμφωνα με την παράγραφο 7, νέες τροποποιήσεις των φυσικών χαρακτηριστικών του συστήματος επιφανειακών υδάτων ή μεταβολές της στάθμης των συστημάτων υπόγειων υδάτων ή νέες ανθρώπινες δραστηριότητες βιώσιμης ανάπτυξης που έχουν ως αποτέλεσμα την αδυναμία επίτευξης των ανωτέρω στόχων της Οδηγίας για ένα συγκεκριμένο υδατικό σύστημα είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι δεν παραβιάζουν την Οδηγία εφόσον πληρούνται ορισμένες περαιτέρω προϋποθέσεις.

6. Επειδή, η ανωτέρω οδηγία μεταφέρθηκε στο εσωτερικό δίκαιο με το ν. 3199/2003(ΦΕΚ Α΄ - 280/9.12.2003) και με το π.δ. 51/2007 (ΦΕΚ Α΄ - 54/8.3.2007). Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ.1 του ν. 3199/2003, ο νόμος αυτός εφαρμόζεται για την προστασία και διαχείριση των επιφανειακών και των υπόγειων υδάτων. Στα άρθρα 3 έως 6 του νόμου (Κεφάλαιο Β΄) καθορίζονται οι φορείς και τα όργανα για την εφαρμογή του νόμου και της Οδηγίας (Εθνική Επιτροπή Υδάτων, Εθνικό Συμβούλιο Υδάτων, Κεντρική Υπηρεσία Υδάτων και ήδη Ειδική Γραμματεία Υδάτων του ΥΠΕΚΑ, Διευθύνσεις Υδάτων των Περιφερειών και ήδη Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, Περιφερειακό Συμβούλιο Υδάτων και ήδη Συμβούλιο Υδάτων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης). Το Κεφάλαιο Γ΄ του νόμου με τίτλο "Προστασία και Διαχείριση των Υδάτων" περιλαμβάνει τα άρθρα 7 ("Σχέδιο Διαχείρισης"), 8 ("Προγράμματα Μέτρων και Παρακολούθησης της Κατάστασης των Υδάτων") και 9 ("Προγράμματα Ειδικών Μέτρων κατά της Ρύπανσης"). Ειδικότερα, στο άρθρο 7, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο πέμπτο παρ. 1 περ. ζ του ν. 4117/2013 (Α΄ 29), προβλέπεται ότι: "1. Κάθε Περιφέρεια εκπονεί Σχέδιο Διαχείρισης των λεκανών απορροής ποταμών αρμοδιότητάς της, το οποίο ισχύει για έξι χρόνια ... Το Σχέδιο Διαχείρισης περιέχει όλα τα στοιχεία, πληροφορίες και εκτιμήσεις που είναι απαραίτητα για την προστασία και διαχείριση των υδάτων. Το ειδικότερο περιεχόμενο των Σχεδίων Διαχείρισης καθορίζεται με το προεδρικό διάταγμα που προβλέπεται στην παρ. 1 του άρθρου 15. 2. Το Σχέδιο Διαχείρισης καταρτίζεται από την αρμόδια

Διεύθυνση Υδάτων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και εγκρίνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ... 2.1. Ύστερα από αίτημα του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης είναι δυνατόν το Σχέδιο Διαχείρισης να καταρτίζεται, να αναθεωρείται και να ενημερώνεται από την Ειδική Γραμματεία Υδάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής. Στην περίπτωση αυτή το Σχέδιο Διαχείρισης εγκρίνεται από την Εθνική Επιτροπή Υδάτων μετά από εισήγηση της Ειδικής Γραμματείας Υδάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής ... 3. Κατά την κατάρτιση των Σχεδίων Διαχείρισης λαμβάνονται υπόψη και οι κατευθύνσεις και προτάσεις των Περιφερειακών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης που προβλέπονται στο άρθρο 8 του ν. 2742/1999, το περιεχόμενο των γενικών και ειδικών αναπτυξιακών προγραμμάτων, καθώς και οι ανάγκες που προκύπτουν για την προστασία και διαχείριση προστατευόμενων περιοχών. 4. Το πρώτο Σχέδιο Διαχείρισης καταρτίζεται και εγκρίνεται υποχρεωτικά μέχρι 22.12.2009 ...". Περαιτέρω, στο άρθρο 8 του νόμου με τίτλο "Προγράμματα Μέτρων και Παρακολούθησης της κατάστασης των υδάτων" ορίζεται ότι: "1. Οι Περιφέρειες καταρτίζουν: α) Πρόγραμμα Μέτρων και β) Πρόγραμμα Παρακολούθησης και κατάστασης των υδάτων. Το Σχέδιο Διαχείρισης της Περιφέρειας περιλαμβάνει υποχρεωτικά ως μέρη του τα ανωτέρω προγράμματα. 2. Το Πρόγραμμα Μέτρων καθορίζει σε γενικές γραμμές τα μέτρα που απαιτούνται για: α) την προστασία και διαχείριση των υδάτων των λεκανών απορροής ποταμών που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα κάθε Περιφέρειας, β) τη διατήρηση, προστασία και βελτίωση της ποιότητας του υδάτινου περιβάλλοντος, γ) την αντιμετώπιση της ρύπανσης των υδατικών οικοσυστημάτων ... δ) τη διασφάλιση της αειφόρου χρήσης των υδάτων. 3. Το Πρόγραμμα Μέτρων περιέχει, ανάλογα με τις ανάγκες και ιδιομορφίες των λεκανών απορροής, βασικά και συμπληρωματικά μέτρα, το αναλυτικό περιεχόμενο των οποίων καθορίζεται με το προεδρικό διάταγμα που προβλέπεται στην παρ. 1 του άρθρου 15 ... 5. Το Πρόγραμμα παρακολούθησης περιέχει ειδικότερα μέτρα που εξασφαλίζουν τη διαρκή παρακολούθηση των ποιοτικών παραμέτρων και της ποσοτικής κατάστασης των υδάτων, καθώς και της οικολογικής κατάστασης των επιφανειακών υδάτων. 6. Τα Προγράμματα Παρακολούθησης εγκρίνονται όπως τα Σχέδια Διαχείρισης, το αναλυτικό τους περιεχόμενο καθορίζεται με το προεδρικό διάταγμα που προβλέπεται στην παρ. 1 του άρθρου 15 ...". Επίσης, στην παρ. 1 του άρθρου 9 του νόμου ορίζεται ότι: "Κάθε έργο ή δραστηριότητα που μπορεί να προκαλέσει ρύπανση με απόρριψη υγρών αποβλήτων στο περιβάλλον, οφείλει να εναρμονίζεται με τα εγκεκριμένα Σχέδια Διαχείρισης, ώστε να επιτυγχάνεται η προστασία και η επίτευξη του στόχου της καλής οικολογικής κατάστασης των υδάτων". Εξάλλου, στο άρθρο 11 του νόμου με τίτλο "Άδειες χρήσεως νερού και εκτέλεσης έργων αξιοποίησής του" ορίζεται ότι: "1. Κάθε νομικό ή φυσικό πρόσωπο μπορεί να χρησιμοποιεί νερό ή να εκτελεί έργα αξιοποίησης υδατικών πόρων για την ικανοποίηση των πραγματικών αναγκών του ... Για την παροχή νερού, τη χρήση νερού και την εκτέλεση έργου για την αξιοποίηση υδατικών πόρων, καθώς και για κάθε έργο

ή δραστηριότητα που αποσκοπεί στην προστασία από τη ρύπανση λόγω απόρριψης υγρών αποβλήτων στο φυσικό περιβάλλον, από φυσικό ή νομικό πρόσωπο του ιδιωτικού ή του δημόσιου τομέα, απαιτείται άδεια. Για την έκδοση άδειας χρήσης νερού ή εκτέλεσης έργου αξιοποίησης υδατικών πόρων πρέπει να τεκμηριώνεται η διαθεσιμότητα των ποσοτήτων νερού που θα αξιοποιηθούν, καθώς και η σκοπιμότητα έκδοσής της σύμφωνα με το οικείο Σχέδιο Διαχείρισης και τα μέτρα που καθορίζονται από το Πρόγραμμα Μέτρων ...". Τέλος, στο άρθρο 15 παρέχεται νομοθετική εξουσιοδότηση για την έκδοση προεδρικού διατάγματος, με το οποίο ρυθμίζονται τα ζητήματα εφαρμογής της Οδηγίας 2000/60/EK εκτός από εκείνα που ρυθμίζονται ευθέως από τις διατάξεις του νόμου. Το π.δ. 51/2007 (ΦΕΚ Α΄ 54), το οποίο εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση της τελευταίας αυτής διατάξεως έχει ως σκοπό την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 9 και 10 του ν. 1650/1986, καθώς και των άρθρων 4 (παρ. 1 εδ. 1), 5 (παρ. 5 εδ. στ), 6 (παρ. 3), 7 (παρ. 1), 8 (παρ. 3 και 6), 9 (παρ. 4), 12 (εδαφ. γ) και 15 (παρ. 1) του ν. 3199/2003 και συγχρόνως την συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2000/60/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (άρθρο 1 παρ.1).

Στο άρθρο 10 ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι: "1. ... 2. Το Σχέδιο Διαχείρισης περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού περιλαμβάνει υποχρεωτικά τις πληροφορίες που αναφέρονται αναλυτικά στο Παράρτημα VII του παρόντος διατάγματος, συμπεριλαμβανομένου του Προγράμματος Μέτρων και του Προγράμματος Παρακολούθησης της κατάστασης των νερών σύμφωνα με το άρθρο 8 του ν. 3199/2003. Το περιεχόμενο των Προγραμμάτων αυτών καθορίζεται στα άρθρα 11 και 12 του παρόντος διατάγματος. 3. Το Σχέδιο Διαχείρισης περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού καταρτίζεται και εγκρίνεται το αργότερο μέχρι 22.12.2009 ενώ αναθεωρείται και ενημερώνεται το αργότερο μέχρι 22.12.2015 και, στη συνέχεια, ανά δετία. Κάθε ενημέρωση περιλαμβάνει τις πληροφορίες που αναφέρονται στο Παράρτημα VII του παρόντος διατάγματος ... 6. Είναι δυνατόν τα Σχέδια Διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμών να συμπληρώνονται με την κατάρτιση λεπτομερέστερων προγραμμάτων και Σχεδίων Διαχείρισης ανά υπολεκάνη, τομέα, θέμα ή τύπο νερού, προκειμένου να αντιμετωπίζονται ειδικά θέματα διαχείρισης των νερών Η εφαρμογή των μέτρων αυτών γίνεται τηρουμένων των λοιπών διατάξεων του παρόντος διατάγματος". Περαιτέρω, στο άρθρο ορίζεται ότι: "1. Το Πρόγραμμα Παρακολούθησης της κατάστασης των νερών που συνιστά μέρος του Σχεδίου Διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού, καταρτίζεται και εγκρίνεται σύμφωνα με το άρθρο 5 (παρ. 5 εδ. ζ) του ν. 3199/2003, με τους όρους και τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 8 του ίδιου νόμου. Το Πρόγραμμα αυτό αποβλέπει στη δημιουργία μιας συνεκτικής και συνολικής εικόνας της κατάστασης των νερών σε κάθε περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού ...". Εξάλλου, στο άρθρο 12 ορίζονται τα εξής: "1. Το Πρόγραμμα Μέτρων συνιστά μέρος του Σχεδίου Διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού. Καταρτίζεται και εγκρίνεται από την οικεία Διεύθυνση Υδάτων της Περιφέρειας σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 5 (εδ. γ και δ) του ν. 3199/2003, με τους όρους και τη διαδικασία που

προβλέπονται στο άρθρο 8 του ίδιου νόμου. 2. Για την κατάρτιση του Προγράμματος Μέτρων λαμβάνονται υπόψη τα αποτελέσματα των αναλύσεων που απαιτούνται σύμφωνα με το άρθρο 5, ώστε να επιτευχθούν οι Περιβαλλοντικοί Στόχοι που προβλέπονται στο άρθρο 4 του παρόντος διατάγματος. 3. Το Πρόγραμμα Μέτρων περιλαμβάνει «βασικά μέτρα» και «συμπληρωματικά μέτρα», το αναλυτικό περιεχόμενο των οποίων εκτίθεται παρακάτω. 4. «Βασικά μέτρα» είναι οι ελάχιστες απαιτήσεις που πρέπει να πληρούνται και συνίστανται σε: ... 5. «Συμπληρωματικά μέτρα» είναι τα μέτρα που καταρτίζονται και τίθενται σε εφαρμογή πλέον των βασικών μέτρων, με σκοπό την επίτευξη των στόχων που καθορίζονται στο άρθρο 4. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνονται στο Παράρτημα VIII του παρόντος διατάγματος ... 8. Τα Προγράμματα Μέτρων καταρτίζονται το αργότερο μέχρι 22.12.2009 και όλα τα μέτρα είναι έτοιμα προς εφαρμογή το αργότερο μέχρι 22.12.2012. 9. Τα Προγράμματα μέτρων ενημερώνονται και, αν είναι ανάγκη, αναθεωρούνται, το αργότερο μέχρι 22.12.2015 και, στη συνέχεια, ανά διετία ...".

7. Επειδή, τα σχέδια διαχείρισης, τα οποία εκπονούνται δυνάμει των άρθρων 7 του ν. 3199/2003, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο πέμπτο του ν. 4117/2013, και 10 του π.δ/τος 51/2007 και, κατ' επέκταση, σε εφαρμογή του άρθρου 13 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, αποτελούν το βασικό εργαλείο για την επίτευξη της ολοκληρωμένης προστασίας και ορθολογικής διαχείρισης των υδατικών συστημάτων. Περιέχουν ανάλυση των χαρακτηριστικών της εκάστοτε περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού και συγκεκριμένες προτάσεις για τα μέτρα που είναι αναγκαία προς αποφυγή της υποβάθμισης της κατάστασης και την προστασία ή και αποκατάσταση της καλής οικολογικής και χημικής κατάστασης κάθε υδατικού συστήματος. Ειδικότερα, τα σχέδια διαχείρισης πέραν του περιγραφικού τους μέρους, προβαίνουν στον ειδικότερο προσδιορισμό των περιβαλλοντικών στόχων ανά υδατικό σύστημα και προσδιορίζουν τις περιπτώσεις στις οποίες έγινε εφαρμογή των διατάξεων περί εξαιρέσεων από τους στόχους. Περιέχουν, επίσης, περίληψη του ή των προγραμμάτων μέτρων, συμπεριλαμβανομένων και των τρόπων δια των οποίων προσδοκάται η επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων. Ενόψει τούτων, τα σχέδια διαχείρισης αναπτύσσουν νομική δεσμευτικότητα διότι: α) Η Διοίκηση έχει υποχρέωση να εκτελέσει τα περιλαμβανόμενα στο σχέδιο βασικά και συμπληρωματικά μέτρα προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι που τίθενται με αυτό, β) Σε περίπτωση κατάρτισης άλλων σχεδίων και προγραμμάτων, όπως σε περίπτωση κατάρτισης ειδικότερων σχεδίων διαχείρισης ανά υπολεκάνη, τομέα, θέμα ή τύπο νερού σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 6 του π.δ/τος 51/2007, η Διοίκηση έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται προς τις κατευθύνσεις του σχεδίου προκειμένου να μην τεθεί σε κίνδυνο η επίτευξη των στόχων που τίθενται με αυτό και γ) Η Διοίκηση έχει, τέλος, υποχρέωση να εξετάζει τις αιτήσεις για αδειοδότηση οποιουδήποτε έργου, το οποίο ενδέχεται να επηρεάσει κατά οποιονδήποτε τρόπο τα ύδατα, υπό το πρίσμα της εναρμόνισής του με τους περιβαλλοντικούς στόχους του σχεδίου διαχείρισης και το οικείο πρόγραμμα μέτρων [πρβλ. ΣτΕ 1421/2013 σκ. 7, 454/2014, 2875/2012, 1688/2005 σκ. 12, πρβλ. Προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα της

23.10.2014 (Υπόθεση C-461/13) επί προδικαστικού ερωτήματος, που υπέβαλε στο ΔΕΕ το Bundesverwaltungsgericht της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, ιδίως σκέψεις 36 επ., 84 και 110]. Συνεπώς, οι προσβαλλόμενες πράξεις: α) εγκρίσεως του Σχεδίου Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Ηπείρου, στις οποίες συμπεριλαμβάνεται η υδρολογική λεκάνη του ποταμού Αώου, και β) εγκρίσεως της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Σ.Μ.Π.Ε.) του ανωτέρω Σχεδίου, η οποία εκδόθηκε κατ' εφαρμογή της ΚΥΑ

ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ.107017/2006 "Εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 2001/42/ΕΚ «σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων» του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 2001." (ΦΕΚ Β' 1225), παραδεκτώς προσβάλλονται με την υπό κρίση αίτηση δεδομένου ότι επάγονται, ευθέως, έννομες συνέπειες.

8. Επειδή, οι τέσσερις πρώτοι εκ των αιτούντων, νομικά πρόσωπα τα οποία δραστηριοποιούνται, βάσει του καταστατικού τους σκοπού, πανελλαδικά ή τοπικά, σε θέματα προστασίας, διατήρησης και ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος και ο τελευταίος αιτών οργανισμός τοπικής αυτοδιοικήσεως, μέσα από την διοικητική περιφέρεια του οποίου διέρχεται ο ποταμός Αώος, έχουν έννομο συμφέρον για την άσκηση της υπό κρίση αιτήσεως ακυρώσεως, ισχυριζόμενοι ότι οι προσβαλλόμενες πράξεις κατατείνουν στην υποβάθμιση του ποτάμιου υδατικού συστήματος του Αώου.

9. Επειδή, οι αιτούντες, με προφορική δήλωση της πληρεξούσιας δικηγόρου τους στο ακροατήριο, παραιτήθηκαν από τον δεύτερο και τρίτο τυπικό λόγο του δικογράφου (υπό στοιχ. Α. 2 και 3 του δικογράφου). Συνεπώς, η υπό κρίση αίτηση αποβαίνει εξεταστέα ως προς τους λοιπούς λόγους ακυρώσεως.

10. Επειδή, οι αιτούντες ισχυρίζονται ότι οι προσβαλλόμενες πράξεις εκδόθηκαν κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 10 παρ. 5 του π.δ/τος 51/2007, διότι παρά το γεγονός ότι η επίμαχη περιοχή Λεκάνης Απορροής εκτείνεται από την ελληνική έως την αλβανική επικράτεια από κανένα επίσημο στοιχείο δεν προκύπτει ότι η Εθνική Επιτροπή Υδάτων προέβη στις απαραίτητες ενέργειες για την συνεργασία με τις αρμόδιες αλβανικές αρχές με σκοπό την κατάρτιση ενός ενιαίου Σχεδίου Διαχείρισης. Με τα δεδομένα αυτά, προβάλλεται ότι παραβιάστηκε ο ουσιώδης τύπος της διαδικασίας που τίθεται στο άρθρο 10 παρ. 5 του π.δ/τος 51/2007 και ότι, επομένως, οι προσβαλλόμενες πράξεις πρέπει να ακυρωθούν.

11. Επειδή, το άρθρο 10 παρ. 5 του π.δ/τος 51/2007 ορίζει ότι:

"Σε περίπτωση διεθνούς περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού, η οποία εκτείνεται στην Ελληνική Επικράτεια και στην Επικράτεια τρίτου κράτους μη μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Εθνική Επιτροπή Υδάτων διεξάγει τις αναγκαίες συνεννοήσεις με την αρμόδια αρχή του τρίτου κράτους για την κατάρτιση ενιαίου Διεθνούς Σχεδίου Διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού. Σε περίπτωση που επιτευχθεί σχετική συμφωνία η Διεύθυνση Υδάτων της Περιφέρειας συνεργάζεται με την αρμόδια αρχή του εν λόγω κράτους για την κατάρτιση ενιαίου Διεθνούς Σχεδίου Διαχείρισης. Εφόσον η κατάρτιση τέτοιου Σχεδίου είναι ανέφικτη, η ως άνω αρμόδια Διεύθυνση

καταρτίζει Σχέδιο Διαχείρισης το οποίο καλύπτει τουλάχιστον το τμήμα της διεθνούς περιοχής λεκάνης απορροής που βρίσκεται στα διοικητικά της όρια μέσα στην Ελληνική Επικράτεια".

12. Επειδή, από το προσβαλλόμενο Σχέδιο Διαχείρισης προκύπτει ότι στις λεκάνες απορροής ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Ηπείρου περιλαμβάνεται και η λεκάνη απορροής του Ποταμού Αώου (GR11), η οποία είναι διασυνοριακή, αφού τα εξωτερικά της όρια εκτείνονται γεωγραφικά στην γειτονική χώρα της Αλβανίας. Όπως αναφέρεται στο προσβαλλόμενο Σχέδιο (βλ. ΦΕΚ 2292 Β΄/2013, σελ. 32485), ο ποταμός Αώος, που πηγάζει από την Πίνδο, εισέρχεται σε αλβανικό έδαφος και εκβάλλει στην Αδριατική Θάλασσα. Το μήκος του στο ελληνικό έδαφος είναι 70 km, ενώ το συνολικό μήκος του είναι 260 km. Περαιτέρω, στο Κεφάλαιο 15 του Σχεδίου Διαχείρισης (βλ. σελ. 32702) με τίτλο "Διασυνοριακή Συνεργασία" αναφέρεται ότι: "Στην Αλβανία η κύρια νομοθεσία για τη διαχείριση των υδατικών πόρων αφορά στο Νόμο του 1996, ο οποίος συστήνει το Εθνικό Συμβούλιο Υδάτων (National Water Council - NWC) και την αντίστοιχη Τεχνική Επιτροπή (Technical Secretariat). Σύμφωνα με το Νόμο του 1996, σε κεντρικό επίπεδο το NWC αποτελεί ένα σώμα άσκησης αποφάσεων πολιτικής και στρατηγικής διαχείρισης των υδατικών πόρων και εκπροσωπούνται σε αυτό όλα τα υπουργεία που σχετίζονται με το Νερό. Σε τοπικό επίπεδο, ο Νόμος προβλέπει τη σύσταση αρμόδιων διευθύνσεων (Regional Environmental Agency - REA) για κάθε μία από τις 6 διαχειριστικές Λεκάνες Απορροής της Αλβανίας. Στην πράξη οι αποφάσεις για το Εθνικό Συμβούλιο Υδάτων και τις αντίστοιχες τοπικές διευθύνσεις δεν έχουν εκτελεστεί και, επομένως, οι αρμόδιες εθνικές και τοπικές αρχές δεν λειτουργούν πλήρως". Στη συνέχεια, παρατίθενται τα διαθέσιμα στοιχεία επικοινωνίας για την Εθνική και τις Περιφερειακές Αρμόδιες Αρχές της Αλβανίας. Εξάλλου, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι βάσει σχετικής ελληνο-αλβανικής συμφωνίας, η οποία υπογράφηκε στην Αθήνα στις 3.4.2003 και κυρώθηκε από ελληνικής πλευράς με τον ν. 3405/2005 (ΦΕΚ Α΄ 264), συστάθηκε Μόνιμη Ελληνοαλβανική Επιτροπή για θέματα διασυνοριακών υδάτων (The Permanent Greek Albanian Commission on the Transboundary freshwater issues). Η Επιτροπή αυτή συμφωνήθηκε να πραγματοποιεί μία τακτική συνεδρίαση μία φορά το έτος, εναλλάξ στις επικράτειες των μερών, η ημερομηνία δε και η ημερήσια διάταξη της συνεδρίασης θα ορίζονται μέσω της διπλωματικής οδού (βλ. άρθρα 4 και 5 της συμφωνίας). Η εν λόγω Επιτροπή πραγματοποίησε την πρώτη σύνοδό της στα Τίρανα στις 10.4.2008, κατά την οποία υιοθετήθηκε ο κανονισμός λειτουργίας της (βλ. την υπ' αριθμ. Φ.0544/Μ.6133/ΑΣ 362/1-7-2008 ΚΥΑ, ΦΕΚ Α΄ 134, περί εγκρίσεως των πρακτικών της Συνόδου). Κατά την εν λόγω συνάντηση συμφωνήθηκε, μεταξύ άλλων, να ιδρυθεί μια υποεπιτροπή για τον συντονισμό των μερών με σκοπό την εκπόνηση ενός κοινού διαχειριστικού σχεδίου για το σύνολο της λεκάνης απορροής του ποταμού Αώου. Η εν λόγω υποεπιτροπή συνήλθε στα Ιωάννινα στις 8.12.2008. Κατά τη διάρκεια των εργασιών της έγινε ανταλλαγή στοιχείων, τόσο για τον ποταμό Αώο, όσο και για τις Πρέσπες. Σε ό,τι αφορά την εκπόνηση κοινού διαχειριστικού σχεδίου για τον ποταμό Αώο συμφωνήθηκε να

υιοθετηθούν πρακτικά βήματα προς αυτή την κατεύθυνση. Κατόπιν αυτών, με το υπ' αριθμ. 1202/18.10.2012 έγγραφο της Ειδικής Γραμματείας Υδάτων του ΥΠΕΚΑ προς το Υπουργείο Εξωτερικών, κλήθηκε το εν λόγω Υπουργείο να διερευνήσει τις προθέσεις της αλβανικής πλευράς για σύγκληση της Δεύτερης Συνόδου της Μόνιμης Ελληνοαλβανικής Επιτροπής για θέματα διασυνοριακών υδάτων στην Ελλάδα στις 23.11.2012. Πράγματι, με έγγραφο του Υπουργείου Εξωτερικών κλήθηκε η Πρεσβεία των Τιράνων να αποστείλει ρηματική διακοίνωση στις αρμόδιες αλβανικές αρχές, με την οποία να προτείνεται η σύγκληση, στην Ελλάδα, της 2ης Συνόδου της Μόνιμης Ελληνοαλβανικής Επιτροπής για θέματα διασυνοριακών υδάτων. Ωστόσο, η ρηματική αυτή διακοίνωση έμεινε χωρίς ανταπόκριση από την αλβανική πλευρά (βλ. σχετ. το υπ' αριθμ. Φ.1110/ΑΣ3973/29.1.2014 έγγραφο του Υπουργείου Εξωτερικών προς τα Υπουργεία Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, καθώς και το υπ' αριθμ. 1213/2-12-2014 έγγραφο των απόψεων της Ειδικής Γραμματείας Υδάτων προς το Δικαστήριο). Ενόψει των ανωτέρω, ο εξεταζόμενος λόγος ακυρώσεως, ανεξαρτήτως αν προβάλλεται με έννομο συμφέρον χωρίς αναφορά της ειδικότερης βλάβης του περιβάλλοντος από την μη κατάρτιση ενιαίου Διεθνούς Σχεδίου, πάντως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος διότι, κατά τα προεκτεθέντα, οι ελληνικές αρχές κατέβαλαν, καταρχήν, προσπάθεια για συντονισμό με τις αλβανικές αρχές με απώτερο σκοπό την κατάρτιση ενός ενιαίου Διεθνούς Σχεδίου Διαχείρισης της λεκάνης απορροής του Ποταμού Αώου, χωρίς, όμως, ανταπόκριση από τις αλβανικές αρχές.

13. Επειδή, προβάλλεται ότι, κατά παράβαση του Παραρτήματος ΙΙΙ της ΚΥΑ ΥΠΕΧΩΔΕ ΕΥΠΕ/οικ.107017/2006 (ΦΕΚ Β' 1225), η Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του επίδικου Σχεδίου Διαχείρισης δεν περιέχει πλήρη καταγραφή των προστατευόμενων από την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ ειδών και οικοτόπων (ΖΕΠ, ΕΖΔ & ΚΑΖ), ακόμη και όσων βρίσκονται σε στενή εξάρτηση με τα υδάτινα σώματα, με συνέπεια να μην αναφέρονται και να μην αξιολογούνται επαρκώς οι αναμενόμενοι από την υλοποίηση του Σχεδίου κίνδυνοι που τα απειλούν.

14. Επειδή, στο παράρτημα ΙΙΙ της κοινής απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών, Περιβάλλοντος Χωροταξίας και δημοσίων Έργων ΕΥΠΕ/οικ.107017/2006 "Εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 2001/42/ΕΚ ...." (ΦΕΚ Β' 1225) καθορίζεται το ελάχιστο περιεχόμενο της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων. Στην παρ. ΣΤ' με τίτλο "Περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης του περιβάλλοντος" του Παραρτήματος αυτού ορίζεται ότι στην Στρατηγική Μελέτη "Περιγράφεται η υφιστάμενη κατάσταση του περιβάλλοντος και δίνονται πληροφορίες για: α) τα σχετικά στοιχεία της τρέχουσας κατάστασης του περιβάλλοντος στην περιοχή μελέτης και η βάση αυτής πιθανή εξέλιξη εάν δεν εφαρμοστεί το σχέδιο ή πρόγραμμα, β) τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά των περιοχών που ενδέχεται να επηρεαστούν σημαντικά εντός της περιοχής μελέτης, γ) τα τυχόν υφιστάμενα

περιβαλλοντικά προβλήματα των περιοχών της παραγράφου β' ανωτέρω, κυρίως εάν πρόκειται για περιοχές ιδιαίτερης περιβαλλοντικής σημασίας, όπως εκείνες που περιλαμβάνονται στο εθνικό σκέλος του Ευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου Natura 2000. Σημειώνεται ότι ως περιοχή μελέτης ορίζεται μια ευρύτερη περιοχή από εκείνη του γεωγραφικού πεδίου εφαρμογής του σχεδίου ή προγράμματος, στην οποία αναμένονται σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις από την εφαρμογή του ...". Περαιτέρω, στην παρ. Ζ' του Παραρτήματος ΙΙΙ με τίτλο "Εκτίμηση, αξιολόγηση και αντιμετώπιση των επιπτώσεων στο περιβάλλον του Σχεδίου ή προγράμματος" ορίζεται ότι στην Στρατηγική Μελέτη "Προσδιορίζονται, εκτιμώνται και αξιολογούνται οι ενδεχόμενες σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, και ειδικότερα οι πρωτογενείς και δευτερογενείς, σωρευτικές, συνεργιστικές, βραχυ-, μεσο-, μακροπρόθεσμες, μόνιμες και προσωρινές, θετικές και αρνητικές επιπτώσεις σε τομείς όπως: η βιοποικιλότητα, ο πληθυσμός, η ανθρώπινη υγεία, η πανίδα, η χλωρίδα, το έδαφος, τα ύδατα, ο αέρας, οι κλιματικοί παράγοντες, τα υλικά περιουσιακά στοιχεία, η πολιτιστική κληρονομιά συμπεριλαμβανομένης της αρχιτεκτονικής και αρχαιολογικής κληρονομιάς, το τοπίο και οι σχέσεις μεταξύ των ανωτέρω παραγόντων ...".

15. Επειδή, εν προκειμένω στην Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του προσβαλλόμενου Σχεδίου Διαχείρισης περιγράφονται αναλυτικά τόσο οι προστατευόμενες περιοχές, οι οικότοποι και τα είδη χλωρίδας και πανίδας που περιλαμβάνονται στην περιοχή μελέτης και ενδέχεται να επηρεαστούν από την εφαρμογή του, καθώς και τα χαρακτηριστικά τους (βλ. παράγραφος 6.3.1 "Προστατευόμενες περιοχές" 6.3.1.1 "Περιοχές Natura (Οδηγίες 92/43/ΕΟΚ-2009/47/ΕΕ)" της Μελέτης, σελ. 285 - 355), όσο και οι ενδεχόμενες επιπτώσεις του σχεδίου και της εκάστοτε κατηγορίας μέτρων σε αυτούς (βλ. παράγραφος 7.3 "Προσδιορισμός των περιβαλλοντικών επιπτώσεων", σελ. 444 επ. της Μελέτης και παράγραφος 7.4 "Χαρακτηρισμός και αξιολόγηση επιπτώσεων", σελ. 546 επ. της Μελέτης). Συνεπώς, ο ανωτέρω λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

16. Επειδή, προβάλλεται ότι, κατά παράβαση του άρθρου 12 παρ. 1, 3 και 5 του π.δ/τος 51/2007 στο προσβαλλόμενο Σχέδιο Διαχείρισης και ειδικά στο Κεφάλαιο 12 αυτού, όπου παρατίθενται συγκεκριμένα βασικά και συμπληρωματικά μέτρα, δεν περιλαμβάνονται μέτρα για τη διαχείριση της άγριας πτηνοπανίδας (Οδηγία 79/409/ΕΟΚ) ούτε μέτρα για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων (ενδιαιτημάτων) και της άγριας χλωρίδας και πανίδας, σε συμμόρφωση με την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, τα οποία αφθονούν στην λεκάνη απορροής του Αώου.

Η αναφορά δε των εν λόγω περιοχών ως "αξόνων προτεραιότητας" στο Κεφάλαιο 13 του Προγράμματος Δράσης του Σχεδίου Διαχείρισης δεν είναι επαρκής, καθώς αυτό αποτελεί κείμενο προθέσεων και δεν διαθέτει άμεση κανονιστική ισχύ.

17. Επειδή, στο άρθρο 12 του π.δ/τος 51/2007 ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: "1. Το Πρόγραμμα Μέτρων συνιστά μέρος του Σχεδίου Διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού ... 2 ... 3. Το Πρόγραμμα Μέτρων περιλαμβάνει «βασικά μέτρα» και

«συμπληρωματικά μέτρα», το αναλυτικό περιεχόμενο των οποίων εκτίθεται παρακάτω. 4. «Βασικά Μέτρα» είναι οι ελάχιστες απαιτήσεις που πρέπει να πληρούνται και συνίστανται σε:

α) μέτρα που απαιτούνται για την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας για την προστασία των υδάτων, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων που απαιτούνται δυνάμει της νομοθεσίας που προσδιορίζεται στο άρθρο 9 και στο Παράρτημα VIII (Τμήμα Α) του παρόντος διατάγματος β) ... γ) ...

5. «Συμπληρωματικά Μέτρα» είναι τα μέτρα που καταρτίζονται και τίθενται σε εφαρμογή επιπλέον των βασικών μέτρων, με σκοπό την επίτευξη των στόχων που καθορίζονται στο άρθρο 4. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνονται στο Παράρτημα VIII του παρόντος διατάγματος. 6. ...". Εξάλλου, στο Παράρτημα VIII με τίτλο "Πίνακες μέτρων που πρέπει να περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα μέτρων" του εν λόγω προεδρικού διατάγματος ορίζονται τα εξής: "Τμήμα Α Μέτρα τα οποία απαιτούνται σύμφωνα με τις ακόλουθες διατάξεις: 1. ... 2. ΚΥΑ υπ' αριθ. 414985/85 (Β' 757) «Μέτρα διαχείρισης της άγριας πτηνοπανίδας» που εκδόθηκε σε συμμόρφωση προς την οδηγία 79/409/ΕΟΚ., 3. ... 4. ... 5. ... 6. ... 7. ... 8. ... 9. ... 10. ΚΥΑ υπ' αριθ. 33318/3028/1998 (Β' 1289) «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων (ενδιαιτημάτων) καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας» που εκδόθηκε σε συμμόρφωση με την οδηγία 92/43/ΕΟΚ, 11... Τμήμα Β Ακολουθεί μη εξαντλητικός κατάλογος συμπληρωματικών μέτρων που μπορούν να επιλεγούν, προκειμένου να θεσπιστούν σε κάθε περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού, ως Τμήμα του Προγράμματος Μέτρων που απαιτείται σύμφωνα με το άρθρο 12 παρ. 5 του παρόντος Διατάγματος: ...".

18. Επειδή, από τις ανωτέρω διατάξεις του π.δ/τος 51/2007, και τις αντίστοιχες διατάξεις της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ συνάγεται ότι στο Σχέδιο Διαχείρισης περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού είναι απαραίτητο να περιλαμβάνονται δράσεις και παρεμβάσεις, που έχουν ως στόχο την επίτευξη των περιβαλλοντικών, κατά κύριο λόγο, στόχων της ίδιας της Οδηγίας. Οι προτεινόμενες δράσεις και παρεμβάσεις συγκροτούν το Πρόγραμμα Μέτρων του Σχεδίου Διαχείρισης, το οποίο διακρίνεται σε πρόγραμμα βασικών μέτρων και πρόγραμμα συμπληρωματικών μέτρων. Τα μέτρα αυτά αποκτούν δεσμευτικό χαρακτήρα από της εγκρίσεως του Σχεδίου Διαχείρισης. Μεταξύ των βασικών μέτρων περιλαμβάνονται και υποχρεωτικά μέτρα που απαιτούνται από άλλες διατάξεις της κοινοτικής νομοθεσίας, τόσο για την προστασία των υδάτων όσο και για την προστασία των πτηνών και των οικοτόπων, κατ' εφαρμογή των διατάξεων των Οδηγιών 92/43/ΕΟΚ και 79/409/ΕΟΚ. Προφανής σκοπός του π.δ/τος 51/2007 και κατ' επέκταση της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ στο σημείο αυτό είναι η ενσωμάτωση στις διατάξεις του Σχεδίου Διαχείρισης των υδάτων των προστατευτικών για τους οικοτόπους και τα είδη χλωρίδας και πανίδας διατάξεων, που τυχόν υπάρχουν, για τα συγκεκριμένα υδατικά συστήματα από άλλες πηγές της κοινοτικής νομοθεσίας, με σκοπό την «κωδικοποίησή» τους για κάθε συγκεκριμένο υδατικό σύστημα και, επομένως, τη συνδυαστική τους εφαρμογή και την βέλτιστη και ολοκληρωμένη προστασία των υδατικών συστημάτων. Αντιθέτως, σκοπός του Σχεδίου

Διαχείρισης δεν μπορεί να είναι η θέσπιση εκ του μηδενός μέτρων για την προστασία των οικοτόπων, καθώς κάτι τέτοιο θα αντιστρατευόταν τις ειδικότερες διατάξεις των ανωτέρω Οδηγιών 92/43/ΕΟΚ και 79/409/ΕΟΚ, οι οποίες μεταφέρθηκαν στην ελληνική έννομη τάξη με τις ΚΥΑ υπ' αριθ. 414985/85 (Β' 757) "Μέτρα διαχείρισης της άγριας πτηνοπανίδας" (οδηγία 79/409/ΕΟΚ), και ΚΥΑ υπ' αριθ. 33318/3028/1998 (Β' 1289) "Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων (ενδιαιτημάτων) καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας" (οδηγία 92/43/ΕΟΚ), και θεσπίζουν ειδικές αρμοδιότητες και διαδικασίες για την θέσπιση των σχετικών κανόνων προστασίας.

19. Επειδή, εν προκειμένω, στην παράγραφο 12.2 "Πρόγραμμα Βασικών Μέτρων" του Κεφαλαίου 12 με τίτλο "Πρόγραμμα Μέτρων" του προσβαλλόμενου Σχεδίου Διαχείρισης ορίζονται τα εξής: "Τα βασικά μέτρα σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 11 της Οδηγίας αποτελούν τις στοιχειώδεις απαιτήσεις που πρέπει να πληρούνται και περιλαμβάνουν:

I. Μέτρα για την εφαρμογή Κοινοτικής και Εθνικής Νομοθεσίας για την προστασία των υδάτων, και ειδικότερα μέτρα που απαιτούνται από τις ακόλουθες Κοινοτικές Οδηγίες: 1...2...3. Περιοχές Natura 2000 (Οδηγίες 92/43/ΕΟΚ - 2009/147/ΕΚ) 4... II. Άλλες κατηγορίες βασικών μέτρων: ... Το προτεινόμενο πρόγραμμα βασικών μέτρων παρουσιάζεται στο Μέρος Α' "Πρόγραμμα Βασικών και Συμπληρωματικών Μέτρων για την Προστασία και Αποκατάσταση των Υδατικών Συστημάτων" του Παραρτήματος 5 "Πρόγραμμα Μέτρων" του παρόντος, όπου γίνεται αναλυτική παρουσίαση των μέτρων ανά κατηγορία μέτρων ... Στη συνέχεια περιγράφονται κάθε μία από τις παραπάνω ομάδες (I και II) βασικών μέτρων. I. Μέτρα για την εφαρμογή Κοινοτικής και Εθνικής Νομοθεσίας για την προστασία των υδάτων. Τα Μέτρα της κατηγορίας αυτής ουσιαστικά αναφέρονται στην τήρηση των προβλέψεων των σχετικών με την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος Κοινοτικών Οδηγιών. Η τήρηση των Οδηγιών αυτών αποτελεί υποχρέωση του κράτους μέλους της ΕΕ δημιουργώντας ένα συνολικό πλαίσιο προστασίας του περιβάλλοντος και, συνεπώς, και των υδατικών πόρων. Η ενσωμάτωση των προβλέψεων των Οδηγιών αυτών στο Διαχειριστικό Σχέδιο των Υδάτων του υδατικού διαμερίσματος αποτελεί αυτονόητη αρχή και προϋπόθεση για την επιτυχία του σχεδίου. Στη συνέχεια αναφέρονται οι βασικές προβλέψεις κάθε σχετικής Οδηγίας. Σε περιπτώσεις όπου διακρίνεται η δυνατότητα ενίσχυσης της συνέργειας του σχεδίου διαχείρισης προτείνονται συμπληρωματικές ενέργειες ως προγραμματιζόμενες δράσεις στο πλαίσιο κάθε Οδηγίας ... Περιοχές Natura 2000 (Οδηγίες 92/43/ΕΟΚ - 2009/47/ΕΚ) Με στόχο την προστασία της βιοποικιλότητας μέσω της διατήρησης των φυσικών οικοτόπων και της άγριας χλωρίδας και πανίδας, καθώς και τη διατήρηση όλων των ειδών πτηνών που ζουν εκ φύσεως σε άγρια κατάσταση, έχει σχεδιαστεί με βάση τις Οδηγίες 92/43/ΕΟΚ και 79/409/ΕΟΚ (όπως αυτή κωδικοποιήθηκε με την Οδηγία 2009/147/ΕΚ) ένα Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο, επονομαζόμενο "Natura 2000". Με την διαχείριση των υδάτων επιβάλλεται να προστατεύονται οι περιοχές που περιλαμβάνονται στο δίκτυο "Natura 2000" και εξαρτώνται άμεσα από το νερό (άρθρο 6 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ για τα νερά). Το

εθνικό θεσμικό πλαίσιο ενσωμάτωσης των Οδηγιών 92/43/ΕΟΚ - 2009/47/ΕΚ (79/409/ΕΚ) περιλαμβάνει τις ΚΥΑ 414985/1985 (ΦΕΚ Β΄ 757), 366599/1996 (ΦΕΚ Β΄ 1188), 294283/1998 (ΦΕΚ Β΄ 68), 33318/3028/11.12.1998 (ΦΕΚ Β΄ 1289), 14849/853/Ε103 /4.4.2008 (ΦΕΚ Β΄ 645), 37338/1807/Ε.103 (ΦΕΚ Β΄ 1495). Οι προβλέψεις των Οδηγιών 92/43/ΕΟΚ - 2009/47/ΕΚ ενσωματώνονται πλήρως στη διαδικασία εφαρμογής της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ καθώς και στο Σχέδιο Διαχείρισης των Υδάτων του Υδατικού Διαμερίσματος. Ως προγραμματιζόμενες δράσεις στο πλαίσιο του Σχεδίου Διαχείρισης Υδάτων για την εφαρμογή των προβλέψεων των Οδηγιών αναφέρονται οι ακόλουθες:

- Προώθηση - ολοκλήρωση της διαδικασίας θέσπισης Σχεδίων Διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών ειδών και οικοτόπων με ειδική αναφορά σε θέματα διαχείρισης νερών, παρακολούθηση και αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των προστατευτέων αντικειμένων (οικοτόπων - ειδών) στις περιοχές του δικτύου Natura, συσχέτιση των αποτελεσμάτων με τα αποτελέσματα της ταξινόμησης και τις πιέσεις των ΥΣ και πρόβλεψη τυχόν νέων μέτρων συνδυαστικού χαρακτήρα στις επόμενες διαχειριστικές περιόδους.
- Παρακολούθηση/αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των εξαρτώμενων από το νερό οικοτόπων και ειδών στις περιοχές του δικτύου Natura 2000 ...". Εξάλλου, στο Παράρτημα 5 Μέρος Α΄ του Σχεδίου με τίτλο "Πρόγραμμα Μέτρων" αναφέρονται αναλυτικά τα μέτρα ανά κατηγορία μέτρων. Ειδικώς δε, στην παράγραφο 2.1.3 του παραρτήματος για την κατηγορία μέτρων "Περιοχές Natura 2000 (Οδηγίες 92/43/ΕΟΚ - 2009/147/ΕΚ)" και στις σελίδες 18 έως 32 αυτού γίνεται αναλυτική περιγραφή των εν λόγω Οδηγιών και του σταδίου εφαρμογής τους από την Ελληνική Πολιτεία, αναφέρεται δε ότι "με δεδομένη την μη ύπαρξη εν ισχύ Σχεδίου Διαχείρισης σε καμία από τις προστατευόμενες περιοχές, θα πρέπει να καθοριστούν οι στόχοι προστασίας και να καταρτιστούν σχέδια διαχείρισης για τις 38 περιοχές του δικτύου Natura 2000 στο Υδατικό Διαμέρισμα Ηπείρου (Νόμος 3937/2011, άρθρο 4 παρ. 5α). Τα ανωτέρω σχέδια διαχείρισης θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα στοιχεία, τις κατευθύνσεις και τα μέτρα (βασικά και συμπληρωματικά) του υπό εκπόνηση "Σχεδίου Διαχείρισης της Λεκάνης Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Ηπείρου". Στη συνέχεια, ως προγραμματιζόμενες δράσεις στα πλαίσια του εν λόγω Μέτρου αναφέρεται ότι: "Οι προβλέψεις των Οδηγιών 92/43/ΕΟΚ - 2009/147/ΕΚ ενσωματώνονται πλήρως στην διαδικασία εφαρμογής της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ καθώς και στο Σχέδιο Διαχείρισης των Υδάτων του υδατικού διαμερίσματος. Οι προγραμματιζόμενες δράσεις που προκύπτουν στο πλαίσιο εφαρμογής των δύο οδηγιών (92/43/ΕΟΚ και 2009/47/ΕΚ) σχετίζονται με τις υποχρεώσεις που προκύπτουν από τις δύο Οδηγίες και ως εκκρεμότητες αφορούν σε δύο κυρίως τομείς:
- Παρακολούθηση της κατάστασης διατήρησης των προστατευτέων αντικειμένων στις περιοχές του δικτύου Natura.
- Εκπόνηση διαχειριστικών σχεδίων και θεσμική διασφάλιση της εφαρμογής τους. Οι δράσεις αυτές συνδέονται έμμεσα με την εφαρμογή της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Νερά και αποτελούν αντικείμενο ειδικών επιστημονικών προγραμμάτων και μελετών, τα αποτελέσματα και οι δράσεις των οποίων θα πρέπει στο μέλλον να συσχετιστούν με μέτρα τα οποία υλοποιούνται στο

πλαίσιο της Οδηγίας των Νερών. Στο πλαίσιο αυτό προτείνεται να υπάρχει συνεργασία και ενημέρωση μεταξύ των φορέων και υπηρεσιών που υλοποιούν δράσεις των Οδηγιών του Φυσικού Περιβάλλοντος και της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Νερά. Ειδικότερα ως προγραμματιζόμενες δράσεις στο πλαίσιο του Σχεδίου Διαχείρισης Υδάτων για την εφαρμογή των προβλέψεων των Οδηγιών αναφέρονται οι ακόλουθες:

- Προώθηση-ολοκλήρωση της διαδικασίας θέσπισης Σχεδίων Διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών ειδών και οικοτόπων με ειδική αναφορά σε θέματα διαχείρισης νερών, παρακολούθηση και αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των προστατευτέων αντικειμένων (οικοτόπων-ειδών) στις περιοχές του δικτύου Natura, συσχέτιση των αποτελεσμάτων με τα αποτελέσματα της ταξινόμησης και τις πιέσεις των ΥΣ και πρόβλεψη τυχόν νέων μέτρων συνδυαστικού χαρακτήρα στις επόμενες διαχειριστικές περιόδους.
- Παρακολούθηση/αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των εξαρτώμενων από το νερό οικοτόπων και ειδών στις περιοχές του δικτύου Natura 2000.

Περιγραφή: Οι προγραμματιζόμενες δράσεις αφορούν στην προώθηση - ολοκλήρωση της υλοποίησης των προβλέψεων του Νόμου 3937/2011, όπως ισχύει, για την κατάρτιση των διαχειριστικών σχεδίων περιοχών που εμπίπτουν στο Εθνικό Σύστημα Προστατευόμενων Περιοχών, και την υλοποίηση επιστημονικών προγραμμάτων και μελετών στο πλαίσιο εφαρμογής των Οδηγιών στον τομέα προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος (Οδηγίες 92/43/ΕΟΚ - 2009/47/ΕΚ) με στόχο την αντιμετώπιση της έλλειψης διαχειριστικού σχεδίου προστατευόμενων περιοχών, της υποβάθμισης του βιοτικού και αβιοτικού περιβάλλοντος και της πιθανής υποβάθμισης της βιοποικιλότητας. Στο πλαίσιο κατάρτισης και θεσμοθέτησης των διαχειριστικών σχεδίων και υλοποίησης των επιστημονικών προγραμμάτων και μελετών έχει ιδιαίτερη σημασία η διακριτή αναφορά μέτρων που σχετίζονται με την ποσοτική διαχείριση και την επίτευξη ποιοτικών στόχων για τα επιφανειακά και υπόγεια νερά που σχετίζονται με την προστατευόμενη περιοχή. Το επόμενο Σχέδιο Διαχείρισης Νερών θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα Σχέδια Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών ειδών και οικοτόπων που θα έχουν εκπονηθεί και τα αποτελέσματα των σχετικών επιστημονικών προγραμμάτων και μελετών και να προσαρμόζεται σε αυτά. Έτσι οι προτεινόμενες δράσεις έχουν σκοπό την ενσωμάτωση προνοιών προστασίας των υδάτινων σωμάτων στα διαχειριστικά σχέδια των προστατευόμενων περιοχών και τον συντονισμό των υπηρεσιών προστασίας των υδάτινων πόρων (Διευθύνσεις υδάτων της αποκεντρωμένης διοίκησης) με τις αρχές προστασίας των προστατευόμενων περιοχών (Φορείς Διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών) ...". Εξάλλου, στο Κεφάλαιο 13 του Σχεδίου Διαχείρισης με τίτλο "Επόμενα Βήματα - Εφαρμογή του Σχεδίου Διαχείρισης" ορίζεται ότι: "Στόχος του Σχεδίου Διαχείρισης είναι η αποτροπή της περαιτέρω επιδείνωσης, η προστασία και η βελτίωση της κατάστασης των εσωτερικών επιφανειακών, των μεταβατικών, των παράκτιων και των υπόγειων υδάτων καθώς και των αμέσως εξαρτώμενων από αυτά χερσαίων οικοσυστημάτων και υδροτόπων. Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός απαιτείται η εφαρμογή του Προγράμματος των Βασικών και Συμπληρωματικών Μέτρων που προβλέπονται από το παρόν Σχέδιο Διαχείρισης όπως τελικά αυτό

εγκριθεί μετά τη διαδικασία της Διαβούλευσης ... Όλα τα στοιχεία του Προγράμματος Μέτρων είναι σημαντικά, όμως απαιτείται κάποιος προγραμματισμός και ιεράρχηση ώστε να είναι δυνατή η παρακολούθηση της προόδου και να εντοπίζονται τα σημεία όπου απαιτούνται διορθωτικές παρεμβάσεις όταν διαπιστώνονται αποκλίσεις από τους στόχους. Χρειάζεται λοιπόν να συνταχθεί ένα Πρόγραμμα Δράσεων από τις υπεύθυνες υπηρεσίες. Στη συνέχεια προτείνονται ορισμένοι κύριοι άξονες που θα διευκολύνουν τη δόμηση του προγράμματος δράσεων και την ιεράρχησή τους:

- Προστατευόμενες περιοχές. Το Υδατικό Διαμέρισμα περιλαμβάνει αρκετές ιδιαίτερης σημασίας προστατευόμενες περιοχές. Τα σχετικά μέτρα αποτελούν έναν άξονα προτεραιότητας ... Οι παραπάνω άξονες αποτελούν έναν κατ' αρχήν σκελετό για την οργάνωση του Προγράμματος Δράσεων που μπορεί να εμπλουτιστεί και να διαμορφωθεί τελικά σύμφωνα με τις απόψεις των αρμόδιων υπηρεσιών, με στόχο την καλύτερη εφαρμογή του Σχεδίου Διαχείρισης".

20. Επειδή, από τα ανωτέρω εκτεθέντα προκύπτει ότι στο προσβαλλόμενο Σχέδιο Διαχείρισης έχει ληφθεί μέριμνα για την ενσωμάτωση των απαιτήσεων που προκύπτουν από τις Οδηγίες 92/43/ΕΟΚ και 79/409/ΕΚ (ήδη 2009/147/ΕΚ) κατά το παρόν στάδιο υλοποίησής τους με τη μορφή βασικών μέτρων που επιτάσσουν: α) την προώθηση και ολοκλήρωση της διαδικασίας θέσπισης Σχεδίων Διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών ειδών και οικοτόπων, β) την παρακολούθηση και αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των προστατευτέων αντικειμένων (οικοτόπων - ειδών) στις περιοχές του δικτύου Natura 2000, γ) συσχέτιση των αποτελεσμάτων με τα αποτελέσματα από τις αναλύσεις της κατάστασης των υδατικών συστημάτων, και δ) πρόβλεψη τυχόν νέων μέτρων συνδυαστικού χαρακτήρα στις επόμενες διαχειριστικές περιόδους. Τα μέτρα αυτά είναι σύμφωνα με τις επιταγές της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ και του π.δ/τος 51/2007, όπως αυτές ερμηνεύθηκαν ανωτέρω, δεδομένου ότι κατά τον χρόνο κατάρτισης του προσβαλλόμενου Σχεδίου δεν υπήρχαν σε ισχύ Διαχειριστικά Σχέδια με βάση τις ανωτέρω Οδηγίες 92/43/ΕΟΚ και 79/409/ΕΚ (ήδη 2009/147/ΕΚ). Εξάλλου, τα μέτρα αυτά ως προς τις προστατευόμενες περιοχές έχουν, επιπροσθέτως, οριστεί ως ειδικής προτεραιότητας ως προς την εφαρμογή τους, ο δε παράλληλος χαρακτηρισμός τους, στο Κεφάλαιο 13 του Σχεδίου, και ως "δράσεων", με απώτερο στόχο την κατά προτεραιότητα υλοποίησή τους, ούτε τα απεντάσσει από το Πρόγραμμα Μέτρων, ούτε αναιρεί τον δεσμευτικό τους χαρακτήρα. Με τα δεδομένα αυτά, ο ανωτέρω λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

21. Επειδή, περαιτέρω με την αίτηση ακυρώσεως προβάλλεται ότι κατά την έννοια των διατάξεων της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, του ν. 3199/2003 και του π.δ/τος 51/2007, ερμηνευόμενες εν όψει και των διατάξεων του άρθρου 24 παρ. 1 του Συντάγματος, κατά την εκπόνηση του Σχεδίου Διαχείρισης Υδατικού Διαμερίσματος, καθώς και της οικείας Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, πρέπει υποχρεωτικά να εξετάζεται κάθε προγραμματιζόμενο (νέο) έργο, το οποίο ενδέχεται να επηρεάσει τα υδατικά συστήματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Σχεδίου Διαχείρισης, ως προς τις ενδεχόμενες επιπτώσεις του στα υδατικά αυτά συστήματα. Εν προκειμένω,

όμως, το επίδικο Σχέδιο Διαχείρισης του Υδατικού Διαμερίσματος της Ηπείρου προβλέπει ως προγραμματιζόμενο (νέο) έργο την "αξιοποίηση του Υδατικού Δυναμικού της Πίνδου με Πολλαπλή και Πολυδύναμη Χρήση Νερού και Υδροηλεκτρική Εκμετάλλευση", χωρίς, ωστόσο, να διερευνάται και να εκτιμάται στο πλαίσιο της εκπονηθείσας Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων η συμβατότητα του έργου αυτού με την βιώσιμη διαχείριση των υδάτινων πόρων και των οικοσυστημάτων που εξαρτώνται αμέσως ή εμμέσως από τον Αώο ποταμό. Εφόσον, όμως, δεν έχει προηγηθεί καταγραφή και αξιολόγηση των συνολικών επιπτώσεων του συγκεκριμένου έργου (της κατηγορίας Α1) στην ποιότητα του υδατικού συστήματος του ποταμού Αώου, το προσβαλλόμενο Σχέδιο Διαχείρισης αντίκειται στις διατάξεις του άρθρου 24 παρ. 1 του Συντάγματος, καθώς και στις διατάξεις της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, όπως οι τελευταίες μεταφέρθηκαν και ισχύουν στην εσωτερική έννομη τάξη.

22. Επειδή, στην υπ' αριθμ. οικ. 146896/17.10.2014 Κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής «Κατηγορίες αδειών χρήσης και εκτέλεσης έργων αξιοποίησης των υδάτων. Διαδικασία και όροι έκδοσης των αδειών, περιεχόμενο και διάρκεια ισχύος τους και άλλες συναφείς διατάξεις» (ΦΕΚ Β' 2878) και, ειδικότερα, στο άρθρο 2 με τίτλο «Καθορισμός χρήσεων ύδατος και έργων αξιοποίησης υδατικών πόρων για τα οποία απαιτείται άδεια - Συσχέτιση με την περιβαλλοντική αδειοδότηση» ορίζεται ότι: «... 2. Για τα έργα και τις δραστηριότητες αξιοποίησης υδατικών πόρων που αφορούν σε απολήψεις από επιφανειακά και υπόγεια ύδατα και περιλαμβάνονται στις κατηγορίες Α (υποκατηγορίες Α1 και Α2) και Β, κατά περίπτωση, του Παραρτήματος ΙΙ (Ομάδα 2η «Υδραυλικά Έργα») της υπ' αριθμ. 1958/2012 υπουργικής απόφασης, όπως ισχύει, εφαρμόζονται ανάλογα με την κατηγορία τους, τα ακόλουθα: 2.1. Για τα νέα έργα και δραστηριότητες της κατηγορίας Α: Για την εκτέλεση έργων και δραστηριοτήτων αξιοποίησης υδατικών πόρων που υπάγονται στην κατηγορία Α (υποκατηγορία Α1 και Α2), οι όροι και οι απαιτήσεις που προβλέπονται ενδεικτικά στο Παράρτημα VI, ενσωματώνονται στην προβλεπόμενη από την κείμενη νομοθεσία Απόφαση Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (Α.Ε.Π.Ο.) κατά το μέρος που δεν καλύπτονται από αυτήν, με την επιφύλαξη της υποπαραγράφου 2.1.1. Η άδεια χρήσης ύδατος εκδίδεται μετά την έκδοση της Α.Ε.Π.Ο. και εφόσον έχουν ολοκληρωθεί οι εργασίες εκτέλεσης του έργου αξιοποίησης υδατικών πόρων. Για την έκδοση της Α.Ε.Π.Ο. απαιτείται προηγούμενη γνώμη της αρμόδιας Διεύθυνσης Υδάτων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, η οποία περιλαμβάνει τους όρους και τις απαιτήσεις του παραρτήματος VI, καθώς και όρους που αναλόγως αναφέρονται: α) ... β) Σε περίπτωση έργων και δραστηριοτήτων τα οποία αφορούν σε απολήψεις υδάτων από περιοχές με εγκεκριμένο Σχέδιο Διαχείρισης Περιοχής Λεκάνης Απορροής Ποταμών, οι όροι αναφέρονται στην συμβατότητα του έργου ή της δραστηριότητας με το Σχέδιο Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών της περιοχής και με τις κανονιστικές πράξεις επιβολής μέτρων και περιορισμών που τυχόν έχουν εκδοθεί κατ' εφαρμογή

του άρθρου 5

(παρ. 6) και του άρθρου 11 (παρ. 3) του ν. 3199/2003, όπως ισχύει ... 2.1.1. Όταν για ένα έργο ή δραστηριότητα της υποκατηγορίας Α1, λόγω της φύσης του δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστούν επακριβώς οι τεχνικές προδιαγραφές του υδροληπτικού έργου και κατά συνέπεια είναι πρακτικά ανέφικτη η ενσωμάτωση στην Α.Ε.Π.Ο. των απαιτήσεων για την εκτέλεση έργου αξιοποίησης υδατικών πόρων σύμφωνα με την παράγραφο 2.1., απαιτείται άδεια εκτέλεσης έργου αξιοποίησης υδατικών πόρων και άδεια χρήσης ύδατος. 2.2. ....".

23. Επειδή, από τον συνδυασμό των προεκτεθεισών διατάξεων, στις σκέψεις 4 - 6 και 22 της παρούσας απόφασης, συνάγονται τα εξής: Με τις διατάξεις του ν. 3199/2003, ενόψει της συνταγματικής επιταγής για την διαφύλαξη των φυσικών πόρων, που επιβάλλεται και με την Οδηγία 2000/60 ΕΚ, επαναλαμβάνεται ο κανόνας, ο οποίος είχε επιβληθεί αρχικώς με τον ν. 1739/1987, ότι η εκτέλεση έργων αξιοποίησης υδατικών πόρων επιτρέπεται μόνον στο πλαίσιο σχεδιασμού και προγραμματισμού που έχει εγκριθεί κατά νόμο (βλ. ΣτΕ 2875/2012, 26/2014). Από της εγκρίσεώς τους, επομένως, τα σχέδια διαχείρισης υδάτων και τα προγράμματα μέτρων, που καταρτίζονται κατ' εφαρμογή των άρθρων 7 και 8 του ν. 3199/2003 και του π.δ/τος 51/2007, για την αποτροπή της περαιτέρω επιδείνωσης, την προστασία και την βελτίωση της κατάστασης των υδάτινων οικοσυστημάτων και των χερσαίων οικοσυστημάτων και υγροτόπων, που εξαρτώνται αμέσως από αυτά, και την προώθηση της βιώσιμης χρήσης του νερού βάσει μακροπρόθεσμης προστασίας των διαθέσιμων υδάτινων πόρων (βλ. ΣτΕ 26/2014 Ολ.), αποκτούν δεσμευτικό χαρακτήρα, μεταξύ άλλων, διότι οι διατάξεις και οι στόχοι τους καθορίζουν την χορήγηση ή μη άδειας για την εκτέλεση οποιουδήποτε έργου ή δραστηριότητας που μπορεί να έχει επιπτώσεις στα ύδατα. Πράγματι, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 9 παρ.1 και 11 παρ. 1 του ν. 3199/2003 προκειμένου να αδειοδοτηθεί οποιοδήποτε έργο ή δραστηριότητα, τα οποία σχετίζονται με την χρήση ή την αξιοποίηση του νερού ή τα οποία μπορούν να προκαλέσουν ρύπανση ή υποβάθμιση των υδάτων, η αρμόδια υπηρεσία αφενός μεν εξετάζει την συμβατότητα των έργων ή των δραστηριοτήτων αυτών με τους στόχους και τις προβλέψεις του Σχεδίου Διαχείρισης, συμπεριλαμβανομένου του οικείου προγράμματος μέτρων, υποχρεούμενη να αρνηθεί, σε κάθε περίπτωση, την αδειοδότηση εκείνου του έργου το οποίο αναμένεται να υποβαθμίσει την κατάσταση των υδάτων και αφετέρου εξετάζει την χορήγηση τόσο της ειδικής άδειας εκτέλεσης έργου αξιοποίησης υδατικών πόρων ή/και χρήσης ύδατος, κατά το άρθρο 11 παρ. 1 του ν. 3199/2003 και τις ειδικότερες ρυθμίσεις της, ήδη ισχύουσας, υπ' αριθμ. 146896/2014 κοινής απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών, Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής "Κατηγορίες αδειών χρήσης και εκτέλεσης έργων αξιοποίησης των υδάτων.

Διαδικασία και όροι έκδοσης των αδειών, περιεχόμενο και διάρκεια ισχύος τους και άλλες συναφείς διατάξεις" (ΦΕΚ Β' 2878/27.10.2014). Εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 1 της υπ' αριθμ. ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ.107017 ΚΥΑ, ΦΕΚ Β' 1225/5.9.2006

"Εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 2001/42/EK «σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων» του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 2001" η κατάρτιση Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων πριν από την εκπόνηση οποιουδήποτε σχεδίου ή προγράμματος, εν προκειμένω δε του Σχεδίου Διαχείρισης Υδατικού Διαμερίσματος, αποσκοπεί στον εντοπισμό, την περιγραφή και την αξιολόγηση των ενδεχόμενων σημαντικών επιπτώσεων, που θα έχει στο περιβάλλον, η εφαρμογή του ίδιου του σχεδίου ή προγράμματος, καθώς και τις λογικές εναλλακτικές δυνατότητες, σε περιεκτική μορφή, λαμβανομένων υπόψη των στόχων και του γεωγραφικού πεδίου εφαρμογής του. Στα πλαίσια αυτά, κατά την εκπόνηση της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Σχεδίου Διαχείρισης υδατικού διαμερίσματος εξετάζονται ενδεχόμενες σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον των περιλαμβανόμενων στο πρόγραμμα μέτρων του Σχεδίου Διαχείρισης και, ως εκ τούτου, προτεινόμενων από το ίδιο το Σχέδιο, έργων (όπως φράγματα, έργα μεταφοράς νερού κ.λπ.). Πέραν όμως των αναφερομένων στο πρόγραμμα μέτρων έργων, το σχέδιο διαχείρισης δεν προβλέπει, ούτε προγραμματίζει, ούτε προτείνει άλλα έργα. Εφόσον, όμως σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4 του π.δ/τος 51/2007, (με το οποίο μεταφέρθηκε στο ελληνικό δίκαιο το αντίστοιχο άρθρο 4 της Οδηγίας 2000/60/EK), μέρος του Σχεδίου Διαχείρισης αποτελεί και η θέση των ειδικών στόχων για κάθε υδατικό σύστημα που εμπίπτει στην αντίστοιχη Περιοχή Λεκάνης Απορροής Ποταμού, στο πλαίσιο καταρτίσεως του Σχεδίου Διαχείρισης δύναται να εξετασθούν και περιπτώσεις εξαιρέσεως από τους στόχους, υπό ειδικές προϋποθέσεις που καθορίζονται λεπτομερώς στις προεκτεθείσες διατάξεις των παραγράφων 4 έως 7 του εν λόγω άρθρου 4. Ειδικότερα, κατά την παρ. 7 του άρθρου 4 του π.δ/τος 51/2007 σε περίπτωση που κατά τον χρόνο κατάρτισης του Σχεδίου Διαχείρισης προγραμματίζονται και γνωστοποιούνται στην αρμόδια για την κατάρτιση του Σχεδίου Υπηρεσία νέα έργα, εξαιτίας των οποίων ενδέχεται να μην επιτευχθούν οι ανωτέρω τιθέμενοι στόχοι για την βελτίωση ή την αποτροπή υποβάθμισης της κατάστασης των υδάτων, τότε στο πλαίσιο εκπόνησης του Σχεδίου Διαχείρισης εξετάζεται, υπό ειδικές προϋποθέσεις, η δυνατότητα χορήγησης για συγκεκριμένο ή συγκεκριμένα έργα εξαιρέσεως από την υποχρέωση επίτευξης των στόχων. Η κρίση, πάντως, ότι συγκεκριμένο έργο δεν έρχεται σε αντίθεση με τους στόχους του Σχεδίου Διαχείρισης και, συνεπώς, δεν εξετάζεται περαιτέρω με βάση τις ειδικές προϋποθέσεις για την χορήγηση εξαιρέσεως από τους στόχους, εφόσον περιέχεται στο Σχέδιο Διαχείρισης, συνεκτιμάται κατά τα περαιτέρω στάδια αδειοδότησης του έργου, εφόσον όλα τα δεδομένα, δηλαδή τόσο τα δεδομένα του έργου όσο και τα περιβαλλοντικά δεδομένα, παραμένουν αμετάβλητα σε σχέση με εκείνα που έλαβε υπόψη της η αρχή εκπόνησης του Σχεδίου Διαχείρισης.

24. Επειδή, εν προκειμένω, στην παρ. 8.2.2. της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (σελ. 565 και 566) αναφέρεται ότι: "Α.8. Στο πλαίσιο της διαβούλευσης του Σχεδίου Διαχείρισης και της ωρίμανσης που ακολούθησε με

υπηρεσίες - φορείς υδραυλικών έργων, τις Διευθύνσεις Υδάτων και την Ειδική Γραμματεία Υδάτων και σε ό,τι αφορά την ένταξη έργων δομικών κατασκευών στο πρόγραμμα μέτρων αποφασίστηκε η εφαρμογή της εξής κατευθυντήριας αρχής: Έργα δομικών κατασκευών επιλέγονται προς ένταξη στο πρόγραμμα μέτρων είτε όταν αφορούν σε έργα ύδρευσης (ιεραρχείται από την ίδια την Οδηγία Πλαίσιο ως υψηλής προτεραιότητας χρήση νερού), είτε όταν συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με την επίτευξη ή τη διατήρηση της καλής κατάστασης ΥΣ επιφανειακών ή/και υπόγειων νερών. Στο πλαίσιο των ανωτέρω επανεξετάστηκαν τα έργα - μέτρα δομικών κατασκευών και παρέμειναν ως μέτρα μόνο αυτά που ικανοποιούσαν αυτή την αρχή. Θα πρέπει, επομένως, να τονιστεί ότι όλα τα υδραυλικά έργα που εκτιμήθηκε κατ' αρχάς ότι ενδέχεται να υποβαθμίσουν τους περιβαλλοντικούς στόχους κάποιου ΥΣ, είτε αυτά εντάσσονται στο πρόγραμμα μέτρων είτε όχι, εξετάστηκαν υπό το πρίσμα εφαρμογής του άρθρου 4 της Οδηγίας Πλαίσιο περί εξαιρέσεων. Επομένως, εάν θέλει κάποιος να έχει την πλήρη εικόνα των προγραμματιζόμενων και όχι αναγκαία περιβαλλοντικά αδειοδοτημένων έργων, αφού αυτή είναι μια απολύτως διαφορετική και διακριτή διαδικασία από τη σύνταξη του Σχεδίου Διαχείρισης, θα πρέπει να ανατρέξει για μεν τα σχετικά μεγάλης κλίμακας έργα που ενδέχεται να υποβαθμίσουν τους περιβαλλοντικούς στόχους κάποιου ΥΣ στο Παράρτημα 4 του Σχεδίου Διαχείρισης περί Περιβαλλοντικών Στόχων και Εξαιρέσεων για δε τα μικρής κλίμακας έργα στο Παράρτημα 2, μέρος Β του Σχεδίου Διαχείρισης..... Α. 9. Στο πνεύμα της προηγούμενης παραγράφου και λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις που εκφράστηκαν κατά τη διάρκεια της διαβούλευσης, στην παρούσα ΣΜΠΕ δεν συμπεριλαμβάνεται στα συμπληρωματικά μέτρα το "πολυδύναμο έργο Αώου", το οποίο στην επανεξέταση που έγινε και με την σύμφωνη γνώμη της Ειδικής Γραμματείας Υδάτων εντάχθηκε στα έργα παραγωγής υδροηλεκτρικής ενέργειας χωρίς την συμβολή που φερόταν να έχει στην ύδρευση παραλίμνιων οικισμών των Ιωαννίνων. Επομένως, το συγκεκριμένο έργο εντάσσεται στην παρούσα ΣΜΠΕ και το Διαχειριστικό Σχέδιο ως προγραμματιζόμενο έργο που εξετάστηκε βάσει των προβλεπόμενων στο άρθρο 4.7 της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Νερά και όχι ως μέτρο...". Περαιτέρω, στον Πίνακα 11.5.4-1 (σελ. 32660 του ΦΕΚ) του Σχεδίου Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Ηπείρου αναφέρεται για το ανωτέρω έργο, για το οποίο είχε συνταχθεί τεχνική προμελέτη και προμελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων και είχε δοθεί άδεια παραγωγής ενέργειας από την ΡΑΕ, ότι δεν εφαρμόζεται η παράγραφος 7 του άρθρου 4 της Οδηγίας (και του π.δ/τος 51/2007) περί εξαιρέσεων αφού από την εκτέλεσή του δεν επηρεάζονται ΥΣ. Αναλυτικότερα, στο Παράρτημα 4 (σελ. Π1-10, 11) του Σχεδίου αναφέρεται σχετικά με το έργο αυτό ότι "πραγματοποιείται απόληψη από τον ποταμό Αώο ... σε θέση υδροληψίας, η οποία βρίσκεται περίπου 3,5 km ανάντη της θέσης "Βωβούσα" ή περίπου 9 km κατάντη του ταμιευτήρα των Πηγών Αώου. Η συνολική ετήσια απόληψη από τον Αώο λόγω του έργου εκτιμήθηκε περίπου ίση με 70 x 10⁶ κυβικά μέτρα ... Στο πλαίσιο του έργου προβλέπεται η μεταφορά αυτής της ποσότητας νερού αποκλειστικά και μόνο σε οκτάμηνη περίοδο (από Οκτώβριο έως Μάιο) από τη θέση υδροληψίας

στον π. Αώο με άντληση ... προς τον υφιστάμενο ταμιευτήρα της ΔΕΗ (φράγμα Πηγών Αώου ...). Τους θερινούς μήνες, από Ιούνιο μέχρι και Σεπτέμβριο το σύνολο της ροής του ποταμού θα αφήνεται να ρέει προς τα κατάντη. Η μέση ετήσια παροχή του ποταμού Αώου στη θέση "Βωβούσα" εκτιμάται ίση με 4,8 m³ δηλαδή περί τα 150 εκατ. κυβ. μέτρα. Η μέση ετήσια παροχή του ποταμού στην έξοδο από το ελληνικό έδαφος εκτιμάται ίση με 2,1 δις. κυβ. μέτρα. Από την εισρέουσα ποσότητα στον ταμιευτήρα των Πηγών Αώου περίπου τα 20 hm³ θα κατευθυνθούν προς τα λειτουργούντα Υδροηλεκτρικά Έργα της ΔΕΗ, δηλαδή των Σταθμών Χρυσοβίτσας, Πουρνάρι και Πουρνάρι II, και τα μελλοντικά του, Σταθμού Μετσοβίτικο. Το σύνολο της πρόσθετης παραγόμενης ενέργειας στα έργα της ΔΕΗ θα είναι περίπου 41 GWh. Τα υπολειπόμενα 50 hm³ φιλοξενούνται και αναρρυθμίζονται στον ταμιευτήρα Αώου και κατευθύνονται καθ' όλη τη διάρκεια του έτους προς το λεκανοπέδιο Ιωαννίνων και στη συνέχεια στον ποταμό Καλαμά, όπου τυγχάνουν πολλαπλής ενεργειακής αξιοποίησης αλλά παρέχουν και τη δυνατότητα ενίσχυσης ή/και πλήρους κάλυψης της ύδρευσης της πόλης των Ιωαννίνων και της ευρύτερης περιοχής, καθώς επίσης και της αύξησης του υδατικού δυναμικού της λίμνης Παμβρώτιδας ...". Η μόνη δε επίπτωση του έργου που διαπιστώθηκε ήταν η Μείωση Απορροής ή η Ρύθμιση Ροής, η οποία, όμως, δεν κρίθηκε επαρκής για να εμποδίσει την διατήρηση της καλής οικολογικής κατάστασης, ενώ η διακοπή φυσικής συνέχειας και η ανάγκη διευθέτησης της κοίτης κρίθηκαν μη αξιοσημείωτες. Ως εκ τούτου κρίθηκε ότι δεν τίθεται θέμα εξαίρεσης από τους στόχους λόγω του συγκεκριμένου έργου. Παράλληλα, όμως, τέθηκαν οι παρακάτω όροι: α) "Η θέση υδροληψίας του έργου στον ποταμό Αώο και ο αγωγός προσαγωγής προς τον ταμιευτήρα των Πηγών Αώου βρίσκονται οριακά εντός της Ζώνης Διατήρησης Οικοτόπων και Ειδών και επίσης σημαντικό τμήμα του έργου χωροθετείται στην περιοχή του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου. Για να θεωρηθεί το έργο σύμφωνο με την λοιπή κοινοτική περιβαλλοντική νομοθεσία, θα πρέπει να εφαρμοστεί η προβλεπόμενη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης" και β) "προκειμένου να μην υπάρξει αξιοσημείωτη επίπτωση στην φυσική συνέχεια του ποτάμιου υδατικού συστήματος, θα πρέπει κατά την Οριστική Μελέτη του έργου να προβλεφθεί δίοδος ιχθύων, κάτι το οποίο επιτυγχάνεται με ευχέρεια λόγω του πολύ μικρού ύψους του φράγματος της υδροληψίας ...".

25. Επειδή, εκ των ανωτέρω εκτεθέντων προκύπτει ότι το έργο "Αξιοποίηση Υδατικού Δυναμικού Πίνδου με Πολλαπλή και Πολυδύναμη Χρήση Νερού και Υδροηλεκτρική Εκμετάλλευση" περιήλθε σε γνώση των αρμόδιων αρχών κατά την εκπόνηση του Διαχειριστικού Σχεδίου Υδατικού Διαμερίσματος Ηπείρου και κρίθηκε, τελικώς, ότι έπρεπε να εξετασθεί μόνον ως προς τις ενδεχόμενες επιπτώσεις του στα υδατικά συστήματα, ειδικότερα δε, ως προς την εφαρμογή του άρθρου 4 παρ. 7 του π.δ/τος 51/2007 περί εξαιρέσεων από τους στόχους. Αξιολογήθηκε δε, ότι η μόνη επίπτωση του έργου στο ποιοτικό στοιχείο της ποσότητας και δυναμικής των υδάτων (Μείωση Απορροής ή Ρύθμιση Ροής) του Παραρτήματος III του π.δ/τος 51/2007 για την κατάσταση των επιφανειακών υδάτων, δεν είναι ικανή να εμποδίσει τη διατήρηση της καλής οικολογικής κατάστασης του υδάτινου συστήματος και, επομένως, κρίθηκε ότι

η κατασκευή και λειτουργία του συγκεκριμένου έργου δεν υποβαθμίζει την ποσοτική ή ποιοτική κατάσταση των επιφανειακών υδάτινων σωμάτων, με τα οποία συνδέεται και ότι δεν μεταβάλλει τους περιβαλλοντικούς στόχους των σωμάτων αυτών. Κατόπιν δε τούτου, δεν εξετάσθηκε περαιτέρω το έργο με βάση τις προϋποθέσεις για την χορήγηση εξαιρέσεως από τους στόχους. Με τα δεδομένα αυτά εφόσον στα πλαίσια εκπονήσεως του Σχεδίου Διαχείρισης έλαβε χώρα εκτίμηση και αξιολόγηση του ανωτέρω υδροηλεκτρικού έργου ως προς τις επιπτώσεις του στα ύδατα και εφόσον, πάντως, η σχετική κρίση δεν πλήττεται από τους αιτούντες με ειδικούς και συγκεκριμένους ισχυρισμούς προβαλλόμενους με το δικόγραφο της αιτήσεως ακυρώσεως, ο ανωτέρω λόγος πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος. Εξάλλου, το έργο αυτό δεν ήταν απαραίτητο, ούτε μπορούσε, άλλωστε, να εξεταστεί στο πλαίσιο εκπόνησης του Σχεδίου Διαχείρισης ως προς τις εν γένει επιπτώσεις του στο περιβάλλον και τη νομιμότητα της χωροθέτησής του στην συγκεκριμένη περιοχή, ζητήματα που θα εξεταστούν αρμοδίως στο διακριτό και ανεξάρτητο στάδιο της περιβαλλοντικής αδειοδότησής του κατά το οποίο είναι δυνατή και η μηδενική λύση. Συναφώς, το έργο αυτό δεν μπορούσε να εξεταστεί ως προς τις περιβαλλοντικές του επιπτώσεις ούτε στο πλαίσιο της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Διαχειριστικού Σχεδίου αφού, κατά τα προεκτεθέντα, δεν έχει ενταχθεί στο Πρόγραμμα Μέτρων του Σχεδίου ούτε αφορά στην εφαρμογή του ίδιου του Σχεδίου αλλά αποτελεί ένα ανεξάρτητο από το Σχέδιο Διαχείρισης και αυτοτελές έργο που θα εξεταστεί ως προς τις εν γένει περιβαλλοντικές του επιπτώσεις κατά το στάδιο της μελλοντικής του αδειοδότησης. Τέλος, απαραδέκτως προβάλλονται με το από 26-2-2015 υπόμνημα των αιτούντων, που κατατέθηκε μετά την συζήτηση της υποθέσεως, λόγοι, με τους οποίους αμφισβητείται, το πρώτον, η έλλειψη τεκμηριωμένων εκτιμήσεων ως προς την διατήρηση της καλής οικολογικής κατάστασης του ποταμού Αώου σε περίπτωση κατασκευής και λειτουργίας του επίμαχου έργου με την προβολή ειδικών ισχυρισμών, το ζήτημα του επιτρεπτού της εξετάσεως της συμβατότητας με τους στόχους ενός μη ώριμου αδειοδοτικά έργου, όπως, κατά τους αιτούντες, είναι το επίμαχο για το οποίο δεν έχει ελεγχθεί καθ' οιονδήποτε τρόπο η περιβαλλοντική συμβατότητά του ούτε υπάρχει προέγκρισή του, καθώς και το ζήτημα της δεσμευτικότητας της τυχόν κρίσης που περιέχεται στο Διαχειριστικό Σχέδιο, ότι το συγκεκριμένο προγραμματιζόμενο έργο δεν έρχεται σε αντίθεση με τους στόχους και, συνεπώς, δεν εξετάζεται στο πλαίσιο των εξαιρέσεων του άρθρου 4 παρ. 7 του π.δ/τος 51/2007, για τα περαιτέρω στάδια της αδειοδότησής του.

26. Επειδή, προβάλλεται, επίσης, ότι η μεταβολή των απόψεων της Διοίκησης συνεπεία της οποίας ήχθη σε αντιφατικά συμπεράσματα ως προς το περιεχόμενο του επίμαχου έργου "αξιοποίησης" και τον επιδιωκόμενο από αυτόν σκοπό και, συγκεκριμένα, το γεγονός ότι στο Προσχέδιο του Σχεδίου Διαχείρισης είχε χαρακτηριστεί ως έργο δομικών κατασκευών που επρόκειτο να περιληφθεί στα Μέτρα του Σχεδίου λόγω της συμβολής του στην βελτίωση της "ελλιπούς" οικολογικής κατάστασης της λίμνης Παμβρώτιδας, ενώ στο πλαίσιο εκπονήσεως της Στρατηγικής

Μελέτης απεντάχθηκε από τον κατάλογο των Μέτρων του Σχεδίου και αξιολογήθηκε ως ένα έργο υδροηλεκτρικής εκμετάλλευσης "χωρίς την συμβολή που φερόταν να έχει στην ύδρευση παραλιμνίων οικισμών των Ιωαννίνων", το οποίο κρίθηκε ότι δεν εμπίπτει στις εξαιρέσεις του άρθρου 4 παρ. 7 του π.δ/τος 51/2007, πλήττει την επάρκεια και την αξιοπιστία της Στρατηγικής Μελέτης. Περαιτέρω δε, προβάλλεται ότι οι επιπτώσεις του έργου αυτού στο περιβάλλον και, ιδιαίτερα, η επίδρασή του στο υδατικό σύστημα του Αώου αντιμετωπίζονται χωρίς επιστημονική μεθοδολογία, μέσω μόνο μιας ιεραρχημένης σειράς ερωτήσεων, στις οποίες προσιδιάζουν μονολεκτικές απαντήσεις.

27. Επειδή, εν προκειμένω στο προσχέδιο του προσβαλλόμενου Σχεδίου Διαχείρισης, το οποίο τέθηκε ως βάση για την διαδικασία της διαβούλευσης, και στον κατάλογο των συμπληρωματικών μέτρων αυτού, είχε περιληφθεί, μεταξύ άλλων, ως έργο δομικών κατασκευών και το επίμαχο έργο της "Αξιοποίησης υδατικού δυναμικού Πίνδου με πολλαπλή και πολυδύναμη χρήση νερού και υδροηλεκτρική εκμετάλλευση". Όμως, όπως έχει ήδη εκτεθεί, στο κείμενο της Στρατηγικής Μελέτης, αλλά και στο κείμενο του Σχεδίου Διαχείρισης, παρατίθενται ορισμένα προγραμματιζόμενα έργα, όπως το επίμαχο, που με βάση μια πρώτη εκτίμηση είχε θεωρηθεί ότι έπρεπε να περιληφθούν μεταξύ των δεσμευτικών μέτρων του Σχεδίου, κρίθηκε, όμως, στη συνέχεια, μετά, δηλαδή, το πέρας της διαδικασίας διαβούλευσης, ύστερα από συνεκτίμηση και των σχετικών γνωμοδοτήσεων των εμπλεκόμενων φορέων, ότι δεν πληρούν τα κριτήρια για να θεσπιστούν ως μέτρα, καθώς δεν εξυπηρετούν ευθέως την ύδρευση περιοχών ούτε συμβάλλουν στην καλή κατάσταση των υδάτων. Η αξιολόγηση αυτή του επίμαχου έργου Αώου ως προς τον χαρακτηρισμό του ή μη ως μέτρου θεμιτώς μεταβλήθηκε κατά το στάδιο της διαβούλευσης, κατόπιν συνεκτιμήσεως των σχετικών γνωμοδοτήσεων των εμπλεκόμενων φορέων, στις οποίες, μάλιστα, περιλαμβάνονται και τα υπ' αριθμ. 121/12.2.2013 και 686/14.9.2012 έγγραφα του δεύτερου αιτούντος. Τα ανωτέρω δε κριτήρια για τον χαρακτηρισμό ή μη ορισμένων έργων ως δεσμευτικών μέτρων στο πλαίσιο του Σχεδίου Διαχείρισης, είναι νόμιμα σύμφωνα με τις διατάξεις της Οδηγίας και του π.δ/τος 51/2007 (βλ. άρθρα 7 και 11 της Οδηγίας και 8 και 12 του π.δ/τος 51/2007). Περαιτέρω, η κρίση της Διοίκησης ότι το συγκεκριμένο έργο δεν έχει επαρκή συμβολή στην ύδρευση παραλιμνίων οικισμών των Ιωαννίνων, ώστε να αξιολογηθεί ως μέτρο που πρέπει να θεσπιστεί δεσμευτικά στο πλαίσιο του Σχεδίου, πέραν του ότι με την αίτηση ακυρώσεως δεν προβάλλονται ειδικοί και συγκεκριμένοι ισχυρισμοί κατ' αυτής, είναι τεχνική και, επομένως, κατ' αρχήν, ανέλεγκτη. Συνεπώς, ο λόγος ακυρώσεως, κατά το πρώτο σκέλος του, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, ανεξαρτήτως του εννόμου συμφέροντος προβολής του, το οποίο δεν εξειδικεύεται, δεδομένου ότι η αρχική ένταξη του επίμαχου έργου, το οποίο κατά τους αιτούντες θα έχει βαρύτατες επιπτώσεις στο περιβάλλον, μεταξύ των μέτρων του Σχεδίου το καθιστούσε δεσμευτικό. Περαιτέρω, ο λόγος ακυρώσεως και ως προς το δεύτερο σκέλος του είναι απορριπτέος ως αβάσιμος καθώς η μεθοδολογία εξέτασης των προγραμματιζόμενων έργων ως προς την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 4 παρ. 4 έως 7 περι

εξαιρέσεων αφενός μεν προκύπτει από το υπ' αριθμ. 20 κατευθυντήριο κείμενο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/EK (Guidance Document No 20 on Exemptions to the Environmental Objectives) και αφετέρου δεν υστερεί σε επιστημονικότητα εκ μόνου του λόγου ότι στηρίζεται σε μία διαδοχική σειρά ερωτήσεων, αφού η απάντηση στις ερωτήσεις αυτές προϋποθέτει επιστημονικές γνώσεις και ενδελεχή μελέτη των επιπτώσεων του εξεταζόμενου έργου ως προς τις συνέπειές του στα υδατικά συστήματα.

28. Επειδή, προβάλλεται ότι, όπως προκύπτει από την διατύπωση του Κεφαλαίου 8.2.2. σημείο Α.9 της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων "χωρίς την συμβολή που φερόταν να έχει (το έργο) στην ύδρευση παραλίμνιων οικισμών των Ιωαννίνων", η εκτίμηση του επίμαχου έργου Αώου από την Μελέτη αφορούσε μόνο στις επιπτώσεις αυτού από την παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας και όχι στις επιπτώσεις του ως προς τις λοιπές χρήσεις ("πολλαπλή και πολυδύναμη χρήση του νερού"), οι οποίες αυθαιρέτως και χωρίς ειδικότερη αξιολόγησή τους για τα ύδατα προστέθηκαν στην συνέχεια κατά την έγκριση των προσβαλλόμενων πράξεων.

29. Επειδή, κατά τα ήδη εκτεθέντα, μετά την διαβούλευση και την λήψη υπόψη των γνωμοδοτήσεων όλων των εμπλεκόμενων φορέων το επίμαχο έργο Αώου θεμιτώς απεντάχθηκε από τον κατάλογο των μέτρων του προσχεδίου του Σχεδίου Διαχείρισης και τόσο στην Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (βλ. Πίνακα 4.2.3.2.4-1, σελ. 176 και παρ. Α9 σελ. 566) όσο και στις προσβαλλόμενες πράξεις αντιμετωπίστηκε, χωρίς διαφοροποίηση, ως προγραμματιζόμενο έργο που εξετάστηκε από την άποψη του κατά πόσον τυχόν υλοποίησή του θα οδηγούσε σε εξαίρεση από την επίτευξη των στόχων της Οδηγίας 2000/60/EK, κατά την διαδικασία του άρθρου 4 παρ. 7. Κατά την εξέταση αυτή, όπως προκύπτει από τα αναφερόμενα στο Παράρτημα 4 του Σχεδίου Διαχείρισης (σελ. Π1-10, 11) ελήφθησαν υπόψη οι επιπτώσεις του συνόλου της σχεδιαζόμενης απόληψης νερού από τον ποταμό Αώο, εκτιμήθηκε δε, ως προς την απόληψη αυτή και μόνον, ότι δεν θα μπορούσε να οδηγήσει τα υδατικά συστήματα σε αδυναμία επίτευξης των στόχων της Οδηγίας και, επομένως, σε εξαίρεση από την επίτευξη αυτών. Ελήφθη υπόψη, επίσης, ότι, σύμφωνα με τον σχεδιασμό του έργου βασική χρήση είναι η υδροηλεκτρική και για την αποθήκευση του νερού θα αξιοποιηθεί ο υφιστάμενος ταμιευτήρας της ΔΕΗ στο φράγμα των πηγών Αώου. Νομίμως δε, περαιτέρω, δεν αξιολογήθηκαν ενδεχόμενες πρόσθετες χρήσεις του έργου, όπως εμπλουτισμός ή/και ύδρευση, με αξιοποίηση μέρους της αυτής απολήψιμης συνολικής ποσότητας νερού διότι αποτελούν δυνητικό και μελλοντικό σκοπό του έργου και, ενόψει και του βαθμού ωριμότητάς του, δεν ήταν επακριβώς γνωστές όλες, τυχόν, οι επιπτώσεις των μελλοντικών αυτών χρήσεων στα υδάτινα σώματα του Υδατικού Διαμερίσματος Ηπείρου. Σε κάθε, πάντως, περίπτωση, όπως προαναφέρθηκε, κατά την διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης θα εκτιμηθεί η εν γένει συμβατότητα του επίμαχου έργου προς το Σχέδιο Διαχείρισης που θα είναι σε ισχύ (βλ. και άρθρο 2 της υπ' αριθμ οικ. 146896/17-10-2014 ΚΥΑ, Β' 2878), η δε Διοίκηση οφείλει να αρνηθεί την έγκριση εφόσον το έργο αναμένεται να υποβαθμίσει την κατάσταση των επιφανειακών ή

υπόγειων υδάτων. Κατόπιν των ανωτέρω, δεν τίθεται θέμα παράνομης ή αυθαίρετης μεταβολής της φύσης του έργου, ως αβασίμως προβάλλεται.

30. Επειδή, προβάλλεται ότι το επίμαχο Σχέδιο Διαχείρισης κατά παράβαση του άρθρου 11 παρ. 1 του ν. 3199/2003 εγκρίνει το έργο "Αξιοποίησης του Υδατικού Δυναμικού Πίνδου με Πολλαπλή και Πολυδύναμη Χρήση Νερού και Υδροηλεκτρική Εκμετάλλευση" χωρίς να τεκμηριώσει ειδικά την σκοπιμότητα του έργου ούτε να διαπιστώσει την διαθεσιμότητα των αντίστοιχων υδατικών ποσοτήτων που θα χρησιμοποιηθούν, ορίζοντας συγκεκριμένα μέτρα (βασικά ή συμπληρωματικά) που θα αποτρέψουν την υποβάθμιση του επηρεαζόμενου υδατικού συστήματος. Ο λόγος αυτός πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, διότι, όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω στη σκέψη 23 της παρούσας απόφασης, κατά την εκπόνηση του Σχεδίου Διαχείρισης εξετάζονται προγραμματιζόμενα έργα, που γνωστοποιούνται στις αρμόδιες υπηρεσίες, ως προς την τυχόν εφαρμογή σε αυτά των διατάξεων του π.δ/τος 51/2007 και της Οδηγίας περί εξαιρέσεων από τους στόχους. Κατά την εξέταση αυτή είναι δυνατόν να προκύψει το συμπέρασμα ότι ορισμένο έργο, όπως το επίμαχο έργο Αώου, δεν προβλέπεται να θέσει σε κίνδυνο την επίτευξη των στόχων που τίθενται για τα επηρεαζόμενα από αυτό υδατικά συστήματα και, συνεπώς, δεν υπάρχει ζήτημα περαιτέρω εξέτασής του ως προς την συνδρομή των ειδικών προϋποθέσεων περί εξαιρέσεων. Η κρίση όμως αυτή, που περιέχεται στο Σχέδιο Διαχείρισης, δεν ισοδυναμεί κατά κανέναν τρόπο με περιβαλλοντική ή άλλου είδους αδειοδότηση του εν λόγω έργου, η οποία θα πρέπει να ακολουθήσει τις ειδικές διαδικαστικές και ουσιαστικές προϋποθέσεις τις ισχύουσας νομοθεσίας, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και οι διατάξεις για χορήγηση ειδικής άδειας εκτέλεσης έργου αξιοποίησης υδατικών πόρων ή/και χρήσης ύδατος, σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 1 του ν. 3199/2003 και την υπ' αριθμ. 146896/2014 ΚΥΑ.

31. Επειδή, προβάλλεται, επίσης, ότι το επίμαχο έργο "Αξιοποίησης του Υδατικού Δυναμικού Πίνδου με Πολλαπλή και Πολυδύναμη Χρήση Νερού και Υδροηλεκτρική Εκμετάλλευση" χωροθετείται εντός των ορίων του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου και της Περιφερειακής του Ζώνης, ειδικά δε η θέση της υδροληψίας προτείνεται εντός της Ζώνης Διατήρησης Οικοτόπων και Ειδών. Με αυτά τα χαρακτηριστικά, προβάλλεται, ότι το έργο έρχεται σε αντίθεση προς το ισχύον αυστηρό πλαίσιο προστασίας της συγκεκριμένης, μείζονος οικολογικής σημασίας, περιοχής.

32. Επειδή, από τα στοιχεία του φακέλου και, ειδικότερα, από τα τοπογραφικά διαγράμματα της προμελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων του επίμαχου έργου προκύπτει ότι πράγματι το έργο βρίσκεται εντός των ορίων του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου και ότι η θέση υδροληψίας εμπίπτει οριακά εντός της Ζώνης ΙΙα Διατήρησης Οικοτόπων και Ειδών ("Ευρύτερη περιοχή Βίκου - Αώου - Κουκουρούντζου - Βάλια Κάλντα"). Εξάλλου, τα δεδομένα αυτά αναφέρονται και στο Παράρτημα 4 (σελ. Π1-10) του προσβαλλόμενου Σχεδίου Διαχείρισης, όπου γίνεται η αξιολόγηση του έργου ως προς τις επιπτώσεις του στα υδατικά συστήματα και επισημαίνεται ρητά, κατά τα εκτεθέντα ανωτέρω στη σκέψη 24, ότι "για να θεωρηθεί το έργο σύμφωνο με την λοιπή κοινοτική περιβαλλοντική νομοθεσία, θα πρέπει να εφαρμοστεί η

προβλεπόμενη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης", ήτοι να εκπονηθεί μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, μελέτη ειδικής οικολογικής αξιολόγησης και δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων του έργου. Με τα δεδομένα αυτά, ο ανωτέρω λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, διότι με τις προσβαλλόμενες πράξεις δεν αδειοδοτείται περιβαλλοντικά το συγκεκριμένο έργο, ώστε να τίθεται ζήτημα εξέτασης της νομιμότητας χωροθέτησής του, αλλά αξιολογούνται μόνο ενδεχόμενες επιπτώσεις του έργου αυτού στην κατάσταση των υδατικών συστημάτων που σχετίζονται με αυτό.

33. Επειδή, τέλος απορριπτέος ως αβάσιμος είναι και ο λόγος με τον οποίο προβάλλεται ότι παρά το γεγονός ότι το εν λόγω έργο Αώου πρόκειται να εκτελεστεί εντός περιοχής προστατευόμενης κατά τις διατάξεις των Οδηγιών 79/409 και 92/43/ΕΟΚ, οι προσβαλλόμενες πράξεις το εγκρίνουν χωρίς να προβούν στην απαιτούμενη κατά το άρθρο 6 παρ. 3 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ "δέουσα εκτίμηση" των επιπτώσεων του έργου αυτού στους προστατευόμενους οικοτόπους και τα είδη προτεραιότητας της επηρεαζόμενης περιοχής. Και τούτο διότι, όπως ήδη αναφέρθηκε, με τις προσβαλλόμενες πράξεις δεν αδειοδοτείται περιβαλλοντικά το συγκεκριμένο έργο, ώστε να τίθεται ζήτημα εκτίμησης των επιπτώσεών του στους προστατευόμενους οικοτόπους και τα είδη προτεραιότητας που επηρεάζονται από την κατασκευή και λειτουργία του, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 παρ. 3 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, αλλά αξιολογούνται μόνο τυχόν επιπτώσεις του έργου αυτού στην επίτευξη των στόχων του Σχεδίου Διαχείρισης του Υδατικού Διαμερίσματος Ηπείρου.

34. Επειδή, μη προβαλλομένου άλλου λόγου η υπό κρίση αίτηση πρέπει να απορριφθεί.